

"Busca la pau, procura aconseguir-la"

Si hi ha alguna paraula que resumeixi el que hom troba en acostar-se, visitar, o estar a Poblet és: Pau. La pau que ens convida a buscar i a aconseguir el salm 33. Cercar la pau en una societat desequilibrada no és sempre fàcil, més aviat és sempre difícil. Poblet ens convida a viure aquesta recerca com un compromís en "veritat i vida, santedat i gràcia, justícia, amor i PAU". Què ens convida a trobar aquesta pau? El silenci, la pregària, el testimoni, però no és una pau amagada, és una pau pregonada per les campanes, una pau compartida amb els què s'hi acosten, una pau que cerca i ve del compromís cristià.

Els laics que ens acostem a un monestir, els que ens acostem a Poblet volem cercar la pau. L'orde de Cister cerca la pau des del més profund, com el paper fonamental, central, de la figura de Maria. "La nostra vida cistercenca està fonamentada en la caritat recíproca", ens recorda un monjo. La pau és un compromís cristià que tots cerquem però encara més aquells que han hagut de viure i compartir un paper en l'horror de guerres passades. Aquesta experiència els ha servit per cercar la pau, per cridar fins i tot per la pau encara amb més força.

Tota vida és compromís i som cadascun de nosaltres els qui donem contingut a aquest compromís, lliurement. Poblet ens convida a tenir "una activitat contemplativa" i és així com veient el seu testimoni, vivint el seu testimoni, el de Poblet, el de Cister, podrem trobar el camí per buscar la pau, per trobar-la. Aconseguir-la serà un altre repte, més gran, un camí més llarg i feixuc, però no podem defallir, no hi podem renunciar, ens cal aconseguir-la.

LAICS, PER A UN MÓN NOU

"La gran promesa, la promesa sagrada donada a milions de persones que aquesta guerra seria l'última, aquesta promesa, l'única cosa que va ser capaç de treure encara les últimes forces de soldats mig desenganyats, mig esgotats i desesperats, va ser cínicament sacrificada als interessos dels fabricants de municions i a la passió pel joc dels polítics... Tots els qui tenien els ulls ben oberts i alerta, van veure que els havien enganyat... ¿Què tenia d'estrany que tota una generació de joves mirés amb rancúnia i menyspreu la vella generació?... ¿No era comprensible que hagués desaparegut en la nova generació qualsevol mena de respecte? Tot un jovent nou ja no creia en els pares, els polítics, els mestres... La generació de la postguerra es va emancipar de cop, brutalment, de tot allò que havia estat en vigor fins aleshores i va girar l'esquena a qualsevol tradició, decidida a tenir càrrec del seu destí, allunyar-se de tots els passats i marxar amb embranzida cap el futur. Amb ella havia de començar un món completament nou, un ordre completament diferent, en tots els àmbits de la vida; i naturalment, tot va començar amb unes exageracions brutals"...¹

És, aquest, un text molt dur. És una reflexió de Stefan Zweig amb motiu de les conseqüències a què van donar lloc la Primera Guerra Mundial. Podem imaginar el matís que adquiririen aquestes paraules després de les atrocitats de la Segona Guerra Mundial. Podem imaginar l'esperit amb què s'estan vivint noves situacions d'avui a tots els nivells. Potser no fa falta imaginar. Simplement veure, escoltar al nostre voltant. Tenir una actitud contemplativa:

Preguntat un jove que participava en els disturbis anti-globalització de Gènova sobre què pretenien, va respondre: no busquem res, no volem res.

LAICOS PARA UN MUNDO NUEVO

"La gran promesa, la promesa sagrada dada a millones de personas de que esta guerra sería la última, esta promesa, la única que fue capaz de sacar todavía las últimas fuerzas de soldados medio desengañados, medio agotados y desesperados, fue cínicamente sacrificada a los intereses de los fabricantes de municiones y a la pasión por el juego de los políticos... Todos los que tenían los ojos bien abiertos y vigilantes vieron que les habían engañado... ¿Qué tenía de extraño que toda una generación de jóvenes mirara con rencor y desprecio la vieja generación...? ¿No era comprensible que hubiera desaparecido en la nueva generación cualquier clase de respeto? Una juventud nueva ya no creía en los padres, los políticos, los maestros... La generación de la postguerra se emancipó de golpe, brutalmente, de todo aquello que había estado en vigor hasta entonces y dio la espalda a toda tradición, decidida a asumir su propio destino, alejarse de todos los pasados y marchar con fuerza hacia el futuro. Con ella había de comenzar un mundo nuevo por completo, un orden del todo diferente, en todos los ámbitos de la vida; y naturalmente todo comenzó con unas exageraciones brutales"...¹

Es, éste, un texto muy duro. Es una reflexión de Stefan Zweig al hilo de las consecuencias a que dieron lugar la Primera Guerra Mundial. Podemos imaginar el matiz que adquirirían estas palabras después de las atrocidades de la Segunda Guerra Mundial. Podemos imaginar el espíritu con que se están viviendo nuevas situaciones de hoy día a todos los niveles. Quizás no hace falta imaginar. Simplemente ver, escuchar a nuestro alrededor. Tener una actitud contemplativa:

Preguntado un joven que participaba en los disturbios anti-globalización de Gènova sobre qué pretendían respondió: no buscamos nada, no queremos nada.

Creació d'Organismes Internacionals, per a garantir la pau, el desenvolupament... per actuar, després, segons convingui.

Hi ha una participació mínima dels joves en la vida política.

Preguntat un destacat dirigent polític per un altre nouvingut a la política, sobre què era un partit polític, va rebre aquesta resposta: Un partit polític és un grup d'amics que busca repartir-se el poder.

L'armament d'una nació, gran perill —es diu— per a la pau mundial, com a justificació d'una guerra devastadora, on hi ha implicats molts interessos econòmics.

Repartir-se el "pastís" de la reconstrucció d'una nació abans fins i tot de destruir-la.

Espoli de les riqueses naturals dels països pobres.

Amb les despeses de l'armament es corregiria la fam a nivell mundial.

Podríem fer una llista interminable, per a mostrar aquest desequilibri que es dona, molt greument, en la nostra societat a tots els nivells, d'on neixen grans discrepàncies racials i socials, entre països, entre les institucions internacionals. I tot això alimenta la mútua desconfiança i l'hostilitat, els conflictes i desgràcies de les quals l'home és causa i víctima. No es percep un progrés en l'ordre polític, econòmic i social al servei de l'home, de manera que permeti a aquest i a tots els grups humans afirmar i conrear la seva pròpia dignitat².

En el terreny religiós passa un fenomen de desequilibri també semblant:

En una Església que és poble de Déu, "una multitud

Creación de Organismos Internacionales, para garantizar la paz, el desarrollo... para, luego, actuar al margen, según convenga.

Hay una participación mínima de los jóvenes en la vida política.

Preguntado un destacado dirigente político por otro recién llegado a la política, acerca de qué era un partido político, recibió esta respuesta: Un partido político es un grupo de amigos que busca repartirse el poder.

El armamento de una nación, gran peligro —se dice— para la paz mundial, como justificación de una guerra devastadora, donde hay implicados muchos intereses económicos.

Repartirse el "pastel" de la reconstrucción de una nación antes incluso de destruirla.

Expolio de las riquezas naturales de los países pobres.

Con los gastos de armamento se corregiría el hambre a nivel mundial.

Podríamos hacer una lista interminable, para mostrar este desequilibrio que se da, de manera grave, en nuestra sociedad a todos los niveles, de donde nacen grandes discrepancias raciales y sociales, entre países, entre las instituciones internacionales. Y todo esto alimenta la mutua desconfianza y la hostilidad, los conflictos y desgracias de los que el hombre es causa y víctima. No se percibe un progreso en el orden político, económico y social al servicio del hombre, de modo que permita a éste y a todos los grupos humanos afirmar y cultivar su propia dignidad.²

En el terreno religioso pasa un fenómeno también semejante de desequilibrio:

reunida per la unitat del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant"³ on ha h present el servei ministerial i el laical en una mútua si profunda col·laboració de servei i treball per fer realitat el Regne de Déu, els laics estan infravalorats o infrautilitzats, quan de fet aquests "es troben en la línia més avançada de la vida de l'Església; per ells l'Església és el principi vital de la societat humana"⁴. Haurien de trobar-se allí, en aquest lloc. Però no hi són.

Són molts els qui estan a l'espera d'una primavera que faci germinar la fe rebuda en el baptisme, i que s'ha quedat com un embrió congelat, a l'espera d'un despertar, com la Ventafocs. O a l'espera d'una oportunitat per a viure el seu baptisme, la seva fe, com a testimoniatge viu dintre d'aquesta societat.

Perquè avui, aquesta fe, de manera seriosa, viva, compromesa, està absent de la vida de la família, està absent de les institucions culturals, polítiques, econòmiques, socials... Queda molt encara de la fe del carboner, de la fe infantil, d'una fe sense iniciativa, sense imaginació, sense vida. D'una fe de tan sols compliment.

Volen reduir aquesta vida de fe a un àmbit privat. Pot succeir també que molts batejats, molts que es diuen cristians estiguin tàcitament d'acord amb aquesta pretensió d'alguns d'aquesta societat d'avui, ja que això pot suposar també major comoditat a l'hora de viure la seva vida cristiana. Però ha de ser conscient cada cristià, si ho és de veritat, que la vida de fe, la vida cristiana, com a vida que és, ha d'afectar tota la persona, agafar tota la persona, embolicar tota la seva existència i fer d'ell un "màrtir", és a dir un "testimoni", capaç de parlar, de donar testimoniatge amb la paraula o amb les obres, o amb les dues coses,

En una Iglesia que es pueblo de Dios, "una muchedumbre reunida por la unidad del Padre y del Hijo y del Espíritu Santo"³ donde debe estar presente el servicio ministerial y el laical en una mutua y profunda colaboración de servicio y trabajo por hacer realidad el Reino de Dios, los laicos están infravalorados o infrautilizados, cuando de hecho éstos "se encuentran en la línea más avanzada de la vida de la Iglesia; por ellos la Iglesia es el principio vital de la sociedad humana"⁴. Deberían encontrarse ahí, en ese puesto. Pero no lo están.

Muchos son los que están a la espera de una primavera que haga germinar la fe recibida en el bautismo, y que se ha quedado como un embrión congelado, a la espera de un despertar, como la cenicienta. O a la espera de una oportunidad para vivir su bautismo, su fe, como testimonio vivo dentro de dicha sociedad.

Porque hoy, esa fe, de manera seria, viva, comprometida, está ausente de la vida de la familia, está ausente de las instituciones culturales, políticas, económicas, sociales... Queda mucho todavía de la fe del carbonero, de la fe infantil, de una fe sin iniciativa, sin imaginación, sin vida. De una fe de mero cumplimiento.

Quieren reducir esa vida de fe a un ámbito privado. Puede caber también que muchos bautizados, muchos que se dicen cristianos estén tácitamente de acuerdo con esta pretensión de algunos de esta sociedad de hoy, ya que esto puede suponer también mayor comodidad a la hora de vivir su vida cristiana. Pero debe ser consciente cada cristiano que se precie de serlo, que la vida de fe, la vida cristiana, como vida que es, debe afectar a toda la persona, agarrar toda la persona, envolver toda su existencia y hacer de él un "mártir", es decir un "testigo", capaz de hablar, de dar testimonio con la palabra o con las obras, o con

del Crist viu, ressuscitat. *“Els homes demanen als creients d’avui, no només parlar del Crist, sinó fer-lo veure”*⁵. I això només és possible vivint **els valors del Regne: veritat i vida, santedat i gràcia, justícia, amor i pau**. I aquesta és avui l’*“exageració brutal”* que es necessita: encarnar aquests valors del regne a nivell individual, compromesos com a laics, i com a jerarquia, que els fan presents i vius en aquesta societat; i arribar a encarnar-los també a nivell de vida comunitària.

Tan sols a partir d’aquí, pot ser realitat de veritat un món nou, un ordre diferent en tots els àmbits de la vida; perquè solament aquesta *“exageració brutal”*, conduïda per la saviesa de Déu que és la qui veritablement manifesta un amor a l’home, pot fer possible aquesta novetat de vida que no defrauda perquè és esperança. *“En la causa del Regne no hi ha temps per a mirar enrere, i molt menys per a deixar-se dur per la mandra”*⁶. I per desgràcia es mira molt enrere. Per això jo et convido a viure aquest compromís que no et defraudarà. Viuràs una esperança viva que el mateix Déu anirà fent néixer dins teu.

Josep Alegre
Abat de Poblet

ambas, del Cristo vivo, resucitado. *“Los hombres piden a los creyentes de hoy, no sólo hablar de Cristo, sino hacérselo ver”*⁵. Y esto sólo es posible viviendo **los valores del Reino: verdad y vida, santidad y gracia, justicia, amor y paz**. Y esta es hoy la *“exageración brutal”* que se necesita: encarnar estos valores del reino a nivel individual, comprometidos como laicos, y como jerarquía, en hacerlos presentes y vivos en esta sociedad; y llegar a encarnarlos también a nivel de vida comunitaria.

Solamente, a partir de aquí, puede ser realidad en verdad un mundo nuevo, un orden diferente en todos los ámbitos de la vida; porque solamente esta *“exageración brutal”*, conducida por la sabiduría de Dios que es la que verdaderamente manifiesta un amor al hombre, puede hacer posible esa novedad de vida que no defrauda porque es esperanza. *En la causa del Reino no hay tiempo para mirar hacia atrás, y mucho menos para dejarse llevar por la pereza*⁶. Y por desgracia se mira mucho hacia atrás. Por ello yo te invito a vivir este compromiso que no te defraudará. Vivirás una esperanza viva que el mismo Dios irá haciendo nacer dentro de ti.

José Alegre
Abad de Poblet

BIBLIOGRAFIA

1. Stefan Zweig, *El món d’ahir. Memòries d’un europeu*, Quaderns Crema, Barcelona 2001, p. 367.
2. Cfr. Concili Vaticà II, Gaudium et Spes, n° 8-9.
3. Concili Vaticà II, Lumen Gentium, n° 4.
4. Joan Pau II, Christifideles laici, n° 9.
5. Joan Pau II, Novo millennio ineunte, n° 16.
6. Joan Pau II, Novo millennio ineunte, n° 15.

BIBLIOGRAFÍA

1. Stefan Zweig, *El món d’ahir. Memòries d’un europeu*, Quaderns Crema, Barcelona 2001, p. 367.
2. Cfr. Concilio Vaticano II, Gaudium et Spes, n° 8-9.
3. Concilio Vaticano II, Lumen Gentium, n° 4.
4. Juan Pablo II, Christifideles laici, n° 9.
5. Juan Pablo II, Novo millennio ineunte, n° 16.
6. Juan Pablo II, Novo millennio ineunte, n° 15.

L'ASSUMPCIÓ DE MARIA EN L'ESGLÉSIA, EN EL CISTER I EN POBLET

A bans d'entrar en el tema, farem succintament una síntesi sobre el Misteri de l'Assumpció.

1. L'Assumpció i l'Església

Començarem per dir que el dia 1 de novembre de l'any 1950, Solemnitat de Tots Sants, escoltàvem plens d'intensa emoció aquestes paraules del gran Papa Pius XII, tot proclamant: «...Després d'elevat a Déu moltes i reiterades pregàries i invocant la llum de l'Esperit de la Veritat, per a major glòria de Déu omnipotent, que va atorgar a la Verge Maria la seva peculiar benevolència; per l'honor del seu Fill, Rei immortal dels segles i vencedor del pecat i de la mort; per acreditar la glòria d'aquesta mateixa augusta Mare i per goig i alegria de tota l'Església: Per l'autoritat de Nostre Senyor, del benaventurat Apòstol Sant Pere i Sant Pau i també per la nostra, pronunciem, declarem i definim ésser Dogma de Revelació divina: Que la Immaculada Mare de Déu, sempre Verge, acomplert el curs de la seva vida terrenal, fou Assumpta en cos i ànima a la Glòria celestial...» (Pp. Pius XII,

Const. Apost. *Munificentissimus Deo*, 1-XI-1950).

No es pot expressar el goig immens que vàrem sentir en la proclamació d'allò que fonament portàvem endins de nosaltres. Així que en aquesta Diada de

Foto: BEDMAR.

l'Assumpció, celebrem amb tota l'Església la Festa més antiga i la Festa de les festes de la Mare de Déu. I si la Pasqua és la Festa més gran de Jesucrist, l'Assumpció és la Pasqua de Maria.

Aquest dogma està implícitament contingut en la Sagrada Escriptura i, d'un mode explícit en tota la Tradició Patrística i Eclesiàstica. Anem-ho a veure ràpidament:

L'Assumpció de Maria és una: «Veritat fonamentada en la Sagrada Bíblia, profundament arrelada en l'ànima dels fidels, confirmada pel culte eclesial des de temps remotíssims... Tenim ferma confiança que aquesta proclamació i definició solemne de l'Assumpció esdevindrà un gran profit per a la Humanitat entera, perquè donarà glòria a la Santíssima Trinitat, a la qual la Verge Mare de Déu està lligada per vincles singulars...». (Idem, Pp. Pius XII, Const. Apost. *Munif. Deus*, 1-XI-1950).

El Concili Vaticà II afirma categòricament i concisament l'Assumpció de Maria dient: a) «Finalment, la Verge Immaculada, preservada immune de tota màcula de culpa original, en finalitzar el curs de la vida terrenal, fou ASSUMPTA en l'ànima i en el cos a la glòria celestial, i enaltida pel Senyor com a Reina de l'univers, a fi que s'assemblés més plenament al Seu Fill, Senyor dels qui dominen i vencedor del pecat i de la mort...» (*Lumen Gentium*, 59); b) «Precedeix (Maria) amb la seva llum al poble de Déu peregrinant, com a signe d'esperança segura i de consol» (*Lumen Gentium* 68).

El Papa Joan Pau II en l'encíclica *Redemptoris Mater* 41, escriu bellament: "En el Misteri de l'Assumpció al cel s'han acomplert definitivament en Maria tots els efectes de l'única mediació de Crist Redemptor del món i Senyor Ressuscitat... Maria apareix com enrotllada per tota la realitat de la Comunió dels Sants, i la seva mateixa unió amb el seu Fill en

la glòria, es dirigeix enterament vers la plenitud definitiva del Regne, quan Déu ho serà tot en tots".

Gairebé des de sempre, la creença dels cristians en l'Assumpció fou unànime i constant.

Quin serà doncs, el motiu i la raó que aquesta Festivitat tingui la preeminència sobre les altres festivitats? Senzillament: Avui, celebrem el triomf definitiu de la Dona que va lluitar amb valentia en el transcurs de tota la seva vida. Avui, celebrem la Victòria final de la Reina més enlairada, la coronació d'aquella Criatura que va saber correspondre plenament al Voler de Déu. Celebrem el veritable Naixement de la nostra Mare a la Vida perenne.

Els primers testimonis «externs» que tenim són:

a) L'antífona del segle III: «Sub tuum praesidium confugimus, Sancta Dei Genitrix, nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus nostris, sed a periculis cunctis libera nos, semper Virgo Gloriosa et benedicta». Heus ací ara la seva versió catalana: «Sota la vostra protecció ens refugiem oh Santa Mare de Déu. No desoïu les nostres súpliques en les nostres necessitats. En tots els perills deslliureu-nos, sempre Verge GLORIOSA i Beneïda»;

b) La Festa de la «Memòria de Maria» que se celebrava ja a Jerusalem en el s. IV, el dia 15 d'agost, immediatament després del Concili d'Efès (431), en recordança del «Natalici» o «Entrada» de Maria en el Cel;

c) Les afirmacions sobre l'Assumpció en el s. IV, de S. Efrem, S. Ambrós, S. Gregori Nicè, S. Epifani, S. Agustí...;

d) Les Esglésies de la «Dormició de Maria» (s. IV, en el Mont de Sió) i de la «Tomba de Maria» (s. V, en la Vall de Josafat).

La Festa de la «Memòria de Maria» es transformà en la Festa de la «Dormitio o Kóimesis» –Trànsit i Assumpció de Maria, que se celebrava el 15 d'agost, i estava ja molt expandida per l'Orient en el s. IV. L'emperador Maurici (582-602) decretà que aquesta festa fos sempre celebrada el dia 15 d'agost (N. CALIXTE, Hist. Eccle. 18, 18: MG 147, 292). Al final del s. VI, la Festa de la «Dormició» era celebrada, en la major part del món cristià.

El testimoni més antic a Occident, de la Festa de la «Dormició», el trobem, fins ara, en el «Leccionari evangèlic» de Wurzburg, c. 650, s. VII. Poc temps després, el Papa Sergi I (687-701) ordenà que es fessin processons a Roma en les Festes de la Dormició, Anunciació i Nativitat de Maria, tot introduint la Festa de la Dormició en el calendari romà.

Vers el 717, la Festa de la Dormició passà a denominar-se amb el títol de «Assumptio Sanctae Mariae» (Assumpció de Santa Maria). I el Papa Lleó (847-855) va establir la Vigília i l'Octava de la Festa de l'Assumpció (Liber Pontificalis, v. II, p. 112).

En aquesta època, o sigui, abans del segle IX, ja es cantava el bellíssim himne (d'autor anònim): «O quam glorifica luce coruscas...», un dels més bells de l'Himnari cristià. Ja que, tant la lletra com la música, rítmicament alades, són d'una inspiració elevadíssima, transportant el nostre esperit vers Allí on està Ella, «La més Bella

de les dones». Veient-la summament feliç «Glorificada en el cos i en l'ànima per sempre eternament», tot rebent el «Bes de Yahvéh». Heus aquí la seva traducció del llatí:

"Oh, quant gloriosa de llum centelleixes,
De l'estirp de David, règia prole!
Sublimada resideixes, Verge Maria,
Per sobre tots els celestials de l'eteri.

Tu, Mare, amb l'honor virginal,
Per al Senyor dels àngels vas preparar
En les teves sacres entranyes, la casta cel·la del pit,
Naixent d'aquí el Déu-Crist corporalment.

Aquell a qui tot el món adora amb veneració,
 Davant del qual per tot arreu flecta els genolls.
 A qui ara demanem, per la teva protecció Maria,
 Allunyats de les tenebres, els Gaudis de la Llum.

Això concediu-nos, oh Pare de tota Llum,
 Per mitjà del teu propi Fill, junt amb l'Esperit Sant.
 Que amb Vós, viviu en el nítid Cel,
 Regnant i governant tots el segles.
 Amén.

Així que, ben aviat, la Solemnitat de l'Assumpció es propagà, des de Roma, a Anglaterra, a França, i més tard, a la Península Ibèrica i en tot l'àmbit del cristianisme. Recordem, de pas, que a finals del s. XIII, en el Regne de Bizanci, tot el mes d'agost era consagrat a venerar el Misteri de l'Assumpció.

A mesura que el temps avançava, aquesta Festa –en la qual s'invitava els fidels a celebrar la «Memòria del Descans de la Santa Theotocos» (S. Joan de Tessalònica, 610-630), la «Dormició de Maria», «L'Assumpció de Santa Maria»– prenia més difusió, seguretat, importància i solemnitat, fins a esdevenir la més Gran i Principal Festa de les Festes de la Mare de Déu i Mare Nostra.

Sí, cantem alegrement amb el Prefaci de la Missa de l'Assumpció: «És realment just i necessari, és el nostre deure i és la nostra salvació, Senyor, Pare Sant, Déu Omnipotent i Etern, que sempre i en tot lloc us donem gràcies per Crist Senyor nostre. Perquè avui ha estat Assumpta al Cel la Verge i Mare de Déu, imatge i primícia de l'Església gloriosa, model d'esperança certa i consol del poble que camina. Vós amb raó no volguéreu que sofrís la corrupció del sepulcre Aquella Dona que, per obra de l'Esperit Sant, concebé en el seu Si a l'Autor de la Vida,

Jesucrist, el Vostre Fill i Senyor nostre...».

Realment, Maria abraçà al seu Fill al descendir a la terra, i ara el seu Fill abraça a Maria que és Assumpta-Transportada al Cel...

2. L'Assumpció i el Cister

Comencem dient que, dins la línia dels orígens de l'Orde del Cister, és de justícia manifestar que ja Sant Mallo de Cluny (954-994), tenia una grandíssima devoció a la Festa del 15 d'agost: L'Assumpció de Maria. També Sant Odiló de Cluny (994-1048) inclogué l'Assumpció de Maria entre les 5 Solemnitats més importants de l'any litúrgic.

De tot això hem de concloure, quasi amb tota certesa, que també a l'església benedictina de Molesme, dedicada a Santa Maria, la Solemnitat de l'Assumpció de Maria, avantatjava les altres Festes Marianes i, en conseqüència, doncs, els monjos fundadors del Cister: S. Robert, S. Alberic, S. Esteve Harding i 19 monjos, sortits de Molesme, el 21 de març del 1098, s'emportaren aquesta prioritat de l'Assumpció vers el «Nou Monestir Cistercenc», des d'on tingué un desenvolupament esplendorós.

En efecte, des del principi mateix de la Fundació de Cister, apareix el Patronatge de la Mare de Déu Assumpta. Comprovem-ho tot seguit: «Aquesta fou la primera sagrada església de Cister, construïda i consagrada el dia 16 de novembre de l'any 1106, de mans del venerable Gauthier, bisbe de Chalon, en honor de Déu, sota l'advocació de la Triomfant Emperadriu dels cels Verge Mare de Déu, Patrona molt poderosa i fidelíssima dels cistercencs». (J.M. Marilier, *Chartes et Documents concernant l'Abbaye de Cîteaux*, 1098-1182, XXVII, p.53).

Llegim també en els «Estatuts del Capítol General» de l'Orde Cistercenc de l'any 1134, el següent: «Que tots els

Monestirs han de dedicar-se en honor de Santa Maria. Certament, per quant els nostres antecessors i pares de l'església de Molesme, construïda en honor de Santa Maria, d'on tots nosaltres procedim, vingueren a aquest lloc de Cister, així doncs, igualment, decretem que totes les nostres esglésies i les dels nostres successors, siguin fundades i consagrades a la memòria de Santa Maria, Reina del cel i de la terra». (J.M.Canivez, *Statuta Capitulum Generalium Ordinis Cisterciensis*, Vol. I: XVIII).

És evident la importància que tenen aquests dos textos. I, fent-ne una paràfrasi, podem traduir-los de l'original llatí d'aquesta manera: «Nostres esglésies... fundades i consagrades a honor de l'Assumpció de Maria...», ja que si Maria és «Triomfant Emperadriu dels cels i de la terra» i «Reina del cel i de la terra», és perquè fou victoriosament Assumida o Assumpta al Cel, d'altra manera no podria ser «Emperadriu» ni «Regnar», ni en el cel ni en la terra. Així que, des dels inicis de la fundació cistercenca, és: «L'Assumpció de la Santíssima Mare de Déu Verge Maria, la Patrona singular de tot el nostre Orde Cistercenc i de cadascun dels nostres monestirs», com ho declaren així, textualment el «Menologi i Martirologi Cistercenc» (1689 i 1726), el dia 15 d'agost.

En l'Orde del Cister la Solemnitat de l'Assumpció de Maria es celebrava així:

1) Tenia ja en el 1134 una «Vigília» (J.M. Canivez, *Obra citada*, vol. I: XXV);

2) És citada en primer lloc en les principals Festes Marianes: «Assumpció, Nativitat, Purificació i Anunciació del Senyor...» (*Ibidem*, vol. I, 1157: XVIII);

3) És comptada entre les 10 Solemnitats més importants de l'Any litúrgic (*Nomasticon Cisterciense*, Consuetudines, cap. 67, p. 141, 1150-1207);

4) Posseïa en el 1223 el privilegi d'una Processó. Notem, que en aquests temps, només hi havia tres processons: la de la Purificació, la del Diumenge de Rams i la de l'Ascensió del Senyor (Canivez, *Obra cit.*, vol. II, 1223: V);

5) Gaudia en el 1152 d'una «Octava» (*Ibidem*, vol. I: VI), mentre que la Nativitat no la tingué fins el 1245);

6) L'Himne «O quam glorifica...» (Propi de la Festa de l'Assumpció) es cantava, abans i des de temps antic, a Completes en totes les Festes de Maria, i també «dins l'Octava de l'Assumpció a Tèrcia» (*Nomasticon Cisterciense*, Inst. Capit. Generalis, 1221?: VII, p. 294-295).

La majoria dels escriptors cistercencs han escrit profusament sobre l'Assumpció. Heus-ne ací, alguns d'ells, que són, gairebé tots, sants i beats:

Guerric d'Igny (+ 1157), Elred de Rievaulx (+ 1167), Isaac de l'Etoile (+ 1169), Alain de Lille (+ 1202), Adam de Perseigne (+ 1221), Ogier de Locedio (+ 1214), Roger de Ford (+ 1214?), Helinand de Froidmont (+ 1229), Cesari de Heisterbach (+ 1240)... Hem de fer menció especial d'Amadeu de Lausana (+ 1159) que ha tingut l'honor de ser citat pel Papa Pius XII en la Butlla dogmàtica de l'Assumpció (1-XI-1950) i, sobretot i d'un mode especial, hem senyalar a Sant Bernat de Claravall «L'Home del segle XII», que escriví 5 Sermons profunds sobre l'Assumpció, i fou un dels més grans amants i devots de Maria Mare Verge en la Història del Cristianisme (1090-1153).

L'Orde de Cister invoca freqüentment Maria Assumpta com: «La nostra especial Patrona i Patrocini per sobre de les altres», com sembla confirmar-ho el Papa Gregori X (Canivez, *obra cit.*, 1281. VI), «la nostra Advocada Especialíssima» (*Ibidem*, 1318: III), «Protectora de l'Orde» (PL, 212, 495), «la Reina del món, del Cel, dels àngels...», «la nostra Senyora», «l'Estrella del mar»...

És ja Tradició, des del s. XI, que l'expressió de «Santa Maria» es posi sempre davant del nom local de cada monestir, per exemple: «Santa Maria de Claravall, Santa Maria de Fontfreda, Santa Maria de Valldonzella...

Cesari de Heisterbach és el primer que ens relata, a Occident, la llegenda que: «Maria protegeix sota el seu Mantell a tots els monjos i monges cistercencs». Des de Cister, aquesta llegenda ha passat a altres ordes, com són: els Dominicans, Franciscans, Carmelites...

Els Cistercencs d'arreu del món i, des del segle XI, finalitzem la jornada amb la bellíssima melodia gregoriana de la «Salve REGINA...», la REINA del cel i de la terra.

Acabem aquesta breu ressenya de la devoció del Cister a l'Assumpció, subscriuint la següent frase d'Elred de Rievaulx: «Maria és més Mare Nostra que la nostra pròpia mare» (*Sermo in Nativ. Mariae*, PL, 194, 323). Sens dubte: «Nosaltres pertanyem a la pròpia família de la GLORIOSA MARE DE DÉU» (Joan de Cirey, Abat de Cister, *Biblioteca Patrum Cist.*, 1660).

No pretenc fer-ne, de l'Assumpció «una exclusiva» del Cister, ni tampoc, infravalorar la devoció dels altres Ordes, Congregacions, Institucions... vers la Mare de Déu, sinó senzillament accentuar la «singular veneració» del Cister al Misteri de l'Assumpció de Maria, car, tots, intentem avantatjar-nos, en ser, cada dia més, uns autèntics i amants fills de la MARE de tots els Homes.

3.- L'Assumpció i Poblet

Com va venir o es va introduir la devoció i la Festa de la Mare de Déu Assumpta a Catalunya? Vegem-ho:

Deixant, ara, altres aspectes de Maria, ens centrarem només en el Misteri de la seva Assumpció. És cert que, des de temps immemorial, hi ha a Catalunya una pecu-

liar veneració a Santa Maria. La muntanya de Montserrat, per exemple, sempre ha estat tinguda com un lloc dedicat a la Madona Santa Maria, àdhuc abans de la dominació sarraïna, segons la tradició.

Recordem que l'Església del Monestir de Ripoll feta construir pel comte Guifré el Pelós fou consagrada el 20 d'abril de l'any 888 pel bisbe Gotmar i dedicada a la «Verge Santa Maria i Mare de Déu». A Ripoll «començà l'amorós Regnat de Maria sobre el nostre Poble» com ens ho diu el bisbe Torres i Bages. I, per a restaurar espiritualment el nostre país, l'esmentat comte designà les Esglésies de «Ponts de Segre, Sorba, Montserrat i Centelles», les quals, foren dedicades a «Santa Maria», a excepció de la de Centelles.

Podríem dir, si Ripoll és l'inici i Montserrat la fornal de la devoció de Catalunya a la Madona Santa Maria, Poblet en fou l'expandiment –en especial de l'Assumpció–, pels Països Catalans.

El Monestir de Santa Maria de Poblet, sorgit dels Monestirs de Cister i de Claravall, passant pels Monestirs de Gran-Selva i Fontfreda (Llenguadoc), rebé el 1151 tot aquest cabalós patrimoni «Assumpcionista» esmentat, fent-se'l seu, junt amb altres Monestirs Cistercencs disseminats per la Catalunya Nord i Catalunya Sud: Santes Creus, Santa Maria i Sant Andreu de Jau (Rosselló), Vallbona, Cadins, Escarp, Bonrepòs, Lavaix, Valldonzella, la Bovera, Vallbona (Rosselló), Santa Maria del Montsant, l'Eula (Rosselló, Natzaret, el Pedregal, les Franqueses, Sant Hilari, Vall de Maria, Valldaura, el Tallat, Vallsanta, Vallverd, el Patrocini, Casbas d'Osca (Aragó). Hem de recordar que en tots aquests Monestirs s'ha d'anteposar el «Santa Maria», tal com ja ho hem enunciat.

Tots aquests Monestirs Catalans eren ferments i gresols de l'Assumpció de Maria dins la solitud, per convertir-se, poc a poc,

en focus d'irradiació d'aquest Misteri per les comarques de Catalunya.

Ens cenyirem, només i, sumàriament, a allò que fa referència al Monestir de Santa Maria de Poblet, el qual, sens dubte, fou el principal centre promotor d'aquesta expansió. Anem a comprovar-ho:

El comte Ramon Berenguer IV féu portar monjos del Monestir de Santa Maria de Fontfreda a la Conca de Barberà, prop de l'Espluga de Francolí, per fundar un nou Monestir Cistercenc, perquè fos «Fornal de l'Ora et Labora», sota l'advocació de Santa Maria Assumpta, al «lloc-dit-de Poblet» (J. Finestres, *Història de Poblet*, Vol. I, p. 125-127).

El fill de Ramon Berenguer IV, el rei Alfons el Cast «escollí Poblet per a la seva sepultura... però, en cas de poder conquerir València, volia ser sebollit al Monestir que volia fer edificar al Puig de Santa Maria». (*Cartulari de Poblet*, Doc. 29, p.11-12). Aquest rei tenia una gran devoció a Santa Maria Assumpta de Poblet, i per això «va voler que fos encès, perpètuament, un ciri, davant la imatge de la Mare de Déu que presidia l'Església pobletana». (*Ibidem*, Doc. 38, p. 16). «Donà l'infant Ferran com a monjo al Monestir» i «deixà la seva corona als peus de Santa Maria de Poblet». (J. Finestres, *H. de Poblet*, Vol. II, 129-130). En morir, fou traslladat a Poblet, convertint-se aquest Monestir, des de llavors, en Panteó Reial.

De tots és sobradament coneguda la sincera i intensa devoció que tenia el nostre rei en Jaume I el Conqueridor vers «Santa Maria Mare de Déu». Només cal donar una ullada a la seva «Crònica o Llibre dels Feits», i ho constatarem. Són tants els textos que ens en parlen, aquí només en citarem alguns:

El rei –Jaume– portava sempre la imatge de «Santa Maria» a les entrades victorioses. Convertí en esglésies les mesquites de les ciutats de Mallorca,

València i Múrcia «per a honrar lo nom de la mare de Déu de tots temps... la Verge GLORIOSA Sancta Maria» (*Crònica*, ed. F. Soldevila, 450, p. 160). «...Déus nos ha feita tanta de gràcia que ens ha donat regnar dins en mar, ço que anc rei d'Espanya no poc acabar, e que hajam nós aquí edificada església de Nostra Dona Sancta Maria, e tantes d'altres que n'hi haurà» (*Ibid.*, 105, p. 55) –es refereix a Mallorca– «...car en totes les viles... donades a guanyar de sarraïns, havíem edificada església de Nostra Dona Sancta Maria» (*Ibid.*, 450, p. 160) «... si nós moríem en Algezira... nos soterrassen a Sancta Maria d'Algezira, o a Sancta Maria de València... E pregam... que la guerra –ja– passada, que ell –l'infant Pere– nos faés portar, si moríssem, a Sancta Maria de Poblet on nós érem ja lleixats». (*Ibid.* 564, p. 189).

D'on li venia al rei Jaume aquesta devoció a Santa Maria? Pensem que ell anà a Poblet moltes vegades des del 1225, i assistint als Oficis litúrgics dels monjos davant la imatge de la Mare de Déu Assumpta. Aquí, el rei Jaume pouava la seva filial devoció a Santa Maria. Ell, ja en el 1241 va ordenar: «Prescribim que el meu cos estigui sepultat en el Monestir de Poblet, i en un sepulcre no pintat, soterrat i davant l'Altar –Major– de Santa Maria d'aquest Monestir, en el lloc per on passen els transeünts per anar a aquest Altar» (*Ibid.* 564, p. 401).

Tanta fou la seva vinculació a l'Orde del Cister i a Poblet, que va voler fer-se'n monjo. Ell mateix ens ho diu: «E vestirnos l'hàbit de Cistell –21 de juliol del 1276?– e ens faem monge d'aquell Orde... com nós haguéssim en cor d'anar a Poblet, e de servir la Mare de Déu en aquell llogar de Poblet» (*Ibid.*, 565-566, p. 189). O sigui, volia romandre reclòs en el claustre pobletà fins a la mort. I així fou: «El dia 27 de juliol del 1276, davant l'Abat i comunitat de Poblet VA PROFESSAR
ELS TRES VOTS SOLEMNEMENT,

Revestit amb la Cogulla Cistercenca, rebent els Sagraments de mans de l'Abat de Poblet Bernat de Cervera i rodejat dels monjos pobletans va expirar» (*H. de Poblet*, P Finestres, Vol. III, pag. 63). Prova d'aquest amor a Santa Maria de Poblet és que dedicués a l'Assumpció de la Mare de Déu gairebé totes les esglésies de les ciutats i viles conquerides dels regnes de Mallorca, València i Múrcia. Recordem, finalment, que el rei Jaume intervingué directament en les fundacions

també imità al seu rebesavi en la devoció a Santa Maria Assumpta. Ell sufragà les despeses en la construcció i reparació de les Esglésies de «Santa Maria» del Mar o de les Arenes «donant 100 florins» (N. De Dalmases-A. José i Pitarch, *H. de l'Art Català*, Vol. III, p.67) i «consagrada pel bisbe Pere de Planella el 15 d'agost de 1384... canònicament dedicada a l'Assumpció de Maria al Cels» (J. Bassegoda, *Guia de Sta. Maria de la Mar*, p.8) i de l'església de «Santa Maria del Pi», dedicada també a Maria Assumpta.

Els reis de Catalunya sojornaren moltes vegades a Poblet, com igualment els familiars, amics i nobles benefactors d'aquest Monestir pobletà: els Folch, Cardona, Cervera, Anglesola, Jorba, Sogorb, Montcada, Pinós, Cervelló, Ribelles, Boixadors, Queralt, Requesens, Copons, Guimerà, Montoliu, Montpahó... I, naturalment, tots ells escamparen per tot Catalunya la veneració vers Maria Assumpta, que havien rebut dels monjos de Poblet, en els seus dominis territorials de la Conca de Barberà, l'Urgell, la Segarra, les Garrigues, el Segrià, el Bages, el Berguedà, la Cerdanya, Castelló de la Plana, València, Mallorca, Múrcia...

4.- L'Assumpció a Catalunya

Resultat de totes aquestes influències de l'Orde del Cister, de Poblet, de Santes Creus, Vallbona i dels altres Monestirs cistercencs, dels reis, dels nobles i cases importants de Catalunya, és que, avui dia encara, la Solemnitat del 15 d'agost, l'Assumpció de Maria o Mare de Déu d'agost, és la Diada en què moltíssims pobles i ciutats dels Països Catalans celebren el seu Patronatge o Festa major i, molt per damunt dels altres patronatges. Veiem-ho:

Hem trobat, i sense una recerca pregona, unes 133 ciutats i pobles que tenen la seva Festa Major per la Mare de Déu d'Agost. A més de les moltes Parròquies, Santuaris, Ermites... dedicades

Foto: BEDMAR.

Dormició de la Mare de Déu. Fornícula del retaule de l'altar major de Poblet.

dels Monestirs Cistercencs de Piedra, Benifassà i la Reial de Mallorca, filials de Poblet.

El rei Pere III el Cerimoniós o el del «Punyalet», tant admirava al seu rebesavi Jaume I, que volia ser igual com ell, imitant-lo constantment. El rei Pere passà llargues temporades a Poblet, sobretot a l'estiu, sentint gran devoció de resar l'Ofici diví amb el breviari cistercenc. I, és clar,

a l'Assumpció de Maria, com per exemple: Santa Maria del Mar, Santa Maria del Pi, Santa Maria del Barri de Gràcia a Barcelona, Tortosa, Santa Maria de l'Estany, Santa Maria de Badalona, Santa Maria d'Igualada...

Veiem ara la llista dels pobles i ciutats de Catalunya que tenen la seva Festa major el dia 15 d'agost Solemnitat de l'Assumpció de la Mare de Déu: Àger, Agullana, Aiguafreda, l'Albà, Albesa, Amer, Amposta, Arbeca, Ardévol, les Avellanes, Badalona, Balsareny, Banyeres del Penedès, Banyoles, Barbens, Barberà del Vallès, Batet, Bausén, Bellvei, la Bisbal d'Empordà, la Bisbal del Penedès, Bossost, Bot, el Bruc, la Canonja, Capafonts, Capellades, Cardedeu, les Cases d'Alcanar, Castellar de la Ribera, Castellvell, el Vilar, Castellbò, Castellcir, Castelldefels, Castelló de Farfanya, Celler de Ter, Conesa, Copons, Corbera d'Ebre, Cubelles, Darnius, Deltebre, Duesaigües, Encamp, Falset, Figuerola d'Orcau, Figuerosa, Flix, Freixenet de Camprodon, Garcia, Gósol, Gràcia (Barcelona), la Guàrdia d'Urgell, l'Hospitalet de l'Infant, els Hostalets d'en Bas, Ivars de Noguera, la Geltrú (Vilanova i la Geltrú), Linyola, Llardecans, Llimiana, la Maçana, Maials, Manlleu, Marçà, Martorell, Maspujols, Moià, Montmeló, Navarces, Odèn, Olost, les Olugues, els Omells de Na Gaia, Organyà, La Palma de Cervelló, la Palma d'Ebre, Pla de Santa Maria, Platja d'Aro, Porqueres, els Prats de Rei, Querol, Rialb, Ribes de Fresser, Roses, Salitja, Salou, Sant Boi de Lluçanès, Sant Guim de la Plana, Sant Vicenç de Montalt, Santa Maria de Corcó (L'Esquirol), Santa Maria de Merlès, Santa Maria de Miralles, Santa Pau, Sarroca de Lleida, la Secuita, Segur de Calafell, Senterada, Seva, el Soleràs, Solivella, Su, Talamanca, la Tallada d'Empordà, Tallteüll, Tamariu, Tarrés, Teià, Torrelavit, Toroliu, Torrebesses, Torregrossa, Tortellà, Ulldemolins, Ullastrell,

Vallcebre, Vallformosa, Vallmoll, Vilabertran, Vilalba Saserra, Vilalleons, Vilaller, Vilamacolum, Vilamós, Vilanova de l'Aguda, Vilanova de la Barca, Vilanova de Sau...

Esmement també els llibres litúrgics antics, com són els de Ripoll, Vic i Roda, dels segles X al XII, amb textos per a la Missa de l'Assumpció. Més tard, la Festivitat de Maria Assumpta gaudia de Vigília i Octava, i se'n feien commemoracions en alguns llocs, durant un mes. Fins que aviat esdevingué dia de precepte. I, segons els acords de la «Pau i Treva de Déu» del 1065, la Vigília i la Festa de l'Assumpció foren declarades de «Treva», és a dir, dies en que no es podia fer guerra.

També influïren per a divulgar l'Assumpció sobretot, «popularment», els evangelis apòcrifs, els canonges vinguts d'Avinyó (Occitània), els Breviaris, Himnaris, Devocionaris, les Homilies de sant Vicenç Ferrer, del beat Ramon Llull, Francesc Eiximenis..., especialment des de Tortosa fins a València.

No és estrany, doncs, que d'aquesta societat saturada de consciència «Assumpcionista» en brollessin arreu dels Països Catalans: Les Processons de la «Dormició de Maria» o de la «Mare de Déu Morta» des del 1300; els «Drames litúrgics» de Tarragona (1388), el «Misteri de la Selva del Camp» (la Representació Assumpcionista més antiga d'Europa, s. XIV), el «Misteri d'Elx» (s. XV), de Perpinyà, Girona, Lleida, Tortosa, Mallorca, València, Valldemossa, Morella, Felanitx, Xàtiva, Manacor, Sóller... entre les més importants, escenificant el Misteri de la Dormició o Assumpció de Maria.

Una menció excepcional he de fer del bellíssim «Trop en llatí» del Processional de «Santa Maria de l'Estany», del s. XIV, representat i cantat en la Missa de l'Assumpció, el 15 d'agost, que constitueix «L'Únic Drama en llatí» conegut a Euro-

pa, del Misteri de Maria Assumpta. Totes aquestes «Processons» i «Representacions dramàtico-litúrgiques» de l'Assumpció de Maria, eren organitzades i realitzades per les Confraries Assumpcionistes.

Hem vist, molt ràpidament, els trets més característics dels orígens, evolució i expandiment del culte a «Santa Maria d'agost» o «Mare de Déu d'agost» pels Països Catalans. Aquesta Solemnitat de l'Assumpció ha esdevingut, no solament la FESTA de les Festes de Maria, sinó també una de les més principals de l'Any litúrgic, o sigui: LA PASQUA DE MARIA MARE VERGE.

Realment, en l'Assumpció de Maria, els profunds desitjos de la Donzella més Formosa es veuen satisfets. Els llaços de l'esclavitud desfets, les llàgrimes del plany completament evaporades, les ales de l'ànima alliberades envers l'amplitud sens mesura, l'impuls del cor volant directament vers l'Objecte tant anhelat. En fi, celebrem, en aquest Misteri, la Unió de Maria amb Déu, símbol i avançament de la nostra unió també amb Déu, és a dir: Festa d'Amor.

«Qui és aquesta que va pujant des del desert, recolzada en el seu Estimat?». Veritablement, Aquesta, és Maria, plena de goig, plena de felicitat pujant amunt vers el Cel, deixant rera seu el desert d'aquesta terra, allunyant-se per sempre d'aquesta vall de llàgrimes, apartant la mirada de l'obscuritat de tantes tenebres, per a fixar-la únicament en el SÍ IMMUTABLE.

Mireu-la –se'ns diu– com va pujant recolzada en el braç del Seu Fill Jesús-Déu. La separació dels seus cors és aniquilada, la unió perenne entre Ells Dos és realitzada, la fusió de dos Cors que s'estimen, és sadollada. Maria s'ha entregat tota a Déu, i Déu s'ha bolcat tot en Ella.

Festa d'Amor: El major arravatament d'un cor anhelant per l'Infinit Amor.

El seu Cor d'Esposa està impregnat en Déu, vivint i palpitant de l'Amor Gloriós.

Alegrem-nos tots amb Jesucrist i amb Maria, unint-nos juntament amb els àngels i amb tota l'Església i amb tot el món, ja que l'alegria de la nostra mare és també nostra. La seva Sublimació tan excelsa ens diu que també un dia, nosaltres seguirem les seves petjades. Unifiquem els afectes del nostre cor nostàlgic, i com una gavella ben aplegada llancem-nos vers Allí on està Ella. L'ardor del nostre esperit deixem-lo imantar per aquell Imant irresistible d'Amor que va encisar totalment el Cor de Filla, de Mare i d'Esposa, ben confiats en Aquella que s'elevà molt amunt emportant-nos a tots nosaltres els seus fills.

Algú ha dit: «Maria és la Icona escatològica de l'Església». Certament, doncs. «Maria ascendit super non sola», és a dir: «Maria al pujar al Cel, no va pujar sola, sinó que ens va pujar a tots amb Ella».

Així que, elevem els ulls ben alt, molt amunt, envers Allí on Maria per sempre més ja reposa vivament. Dirigim la mirada del nostre cor plens d'esperança vers Aquella Glòria que ens espera. Rebutgem, tant com puguem, les amargors d'aquest món. I tanquem els ulls a tot allò que és pelegrí i caduc.

Demanam-li a Maria, que «Ella l'única Dona que travessà la porta de la mort i que tornà a la VIDA», ens emmeni sempre a Jesucrist, el seu Fill.

Finalitzem, amb l'antífona cistercenca: «Avui la Verge Maria ha pujat al Cel, alegrem-nos! Perquè Ella Regna eternament amb CRIST. Al-leluia!!!».

Jordi M. Bou

FEDERACIÓN DE LAS MONJAS

En el Nuevo Testamento es evidente que el monaquismo constituye el inicio de la vida consagrada en el seno de la Iglesia. Es preciso tener en cuenta, sin embargo, que ya en el Antiguo Testamento encontramos figuras singulares que por su estilo de vida podríamos decir que fueron los precursores, y dejaron huella de aquello que con la evolución del tiempo iría tomando nuevas formas, inspirándose principalmente en las enseñanzas evangélicas y los ejemplos de Jesús. En efecto, la Iglesia primitiva, que ya desde el principio conoció la existencia de vírgenes y de ascetas que guardando el celibato vivían en su casa, en las ciudades y se reunían con los demás miembros del Pueblo de Dios para celebrar la Eucaristía, tuvo especial auge en el desierto en buena parte a causa de las persecuciones que pronto se desencadenaron por parte de las autoridades romanas y del mismo pueblo judío, enemigo de las novedades que los apóstoles y primeros discípulos de Jesús difundían.

El monaquismo femenino.

La historia del monaquismo, en general, ha dedicado más atención al monaquismo masculino que al femenino, sin duda debido, en primer lugar, al número de monjes que destacaron con sus escritos, por medio de los cuales se han podido conocer más detalles respecto a su vida y a sus enseñanzas, que los han hecho famosos, no así por lo que respecta a las monjas, la vida de las cuales puede haber sido más escondida, no por menos meritoria, a causa de la fragilidad femenina y a las costumbres de la época, y sobretudo, por otro lado, teniendo en cuenta que casi todos los monasterios estaban ubicados en tierras de Egipto y de Asia Menor.

En Occidente la vida monástica femenina no arraigó tan fácilmente como en Oriente. No fue hasta pasados los primeros siglos de cristianismo que empezamos a encontrar en Roma los primeros inicios de vida consagrada femenina, gracias primero a la predicación de San Atanasio durante su exilio romano, y posteriormente a los difusores del monacato y de la virginidad cristiana, San Ambrosio, San Jerónimo, en Roma primero y posteriormente en Palestina, a los escritos de San Eusebio en Bolonia, y de San Agustín, que

de Roma lo llevó al África romana, fundando el primer monasterio femenino en Tagaste. Pero fue en la Galia y en Hispania donde el monaquismo femenino arraigó con más fuerza, con la primera fundación de Juan Casiano en Marsella, el Monasterio de San Salvador.

Las monjas cistercienses

Dejando de lado las fundaciones francesas, nos detendremos en las de la Península Ibérica, que inicialmente se basaron en la Regla de San Benito, y dando un salto considerable en el tiempo, dieron paso a las cistercienses. Digamos de primero que el primer monasterio de monjas propiamente cistercienses fue el de Tart,¹ en Borgoña, fundado hacia 1125 por un grupo de monjas procedentes de Jully, un priorato independiente de inspiración benedictina, en cuya fundación habían intervenido San Roberto de Molesmes, el mismo que en 1098 había fundado Cister y que, reclamado por sus monjes, por disposición papal había vuelto a Molesmes.

A su muerte, su sucesor en Molesmes, Guy, aconsejado por varios abades cistercienses, instituyó para ellas un reglamento de inspiración cisterciense correspondiente a las observancias, de forma que su tipo de vida respondía más al espíritu cisterciense que no al benedictino, según el cual habían sido fundadas originariamente. De ahí que San Esteban Harding, tercer abad de Cister, aceptara en 1125 el Monasterio de Tart, situado no muy lejos de Cister, como fundación propia, a pesar de que el Capítulo General de la Orden no quisiera tomar la responsabilidad hasta más tarde, concretamente en 1147, quedando de momento bajo el cuidado de los abades de Cister.

Tenemos, pues, a partir de 1147 el Monasterio de Tart, primero no sólo como filial de Cister sino como primer miembro femenino de la familia cisterciense.

A partir de entonces los monasterios

cistercienses femeninos proliferan extraordinariamente de manera que en el siglo XIII, digámoslo a título de curiosidad, se encuentran más de 320 en los países germánicos, 200 en Francia, 78 en España, cerca de un centenar en Gran Bretaña, 70 en Italia, 57 en Bélgica, 19 en Holanda y 10 en Portugal, y aún se encuentran otros que se denominan cistercienses por el hecho de inspirarse en su espiritualidad, en todas partes, desde Suecia hasta Chipre, Constantinopla y Tierra Santa, como hace constar Alexandre Masoliver.²

En la Península Ibérica

Ahora queremos mencionar tan solo, que el primer monasterio femenino de la Península Ibérica fue el de Tulebras en 1147,³ con monjas llegadas de Francia, porque parece prácticamente imposible, en un resumen histórico como el presente, exponer la serie de acontecimientos que acompañan la existencia de los 78 monasterios que se cuentan en los reinos comprendidos en lo que hoy denominamos España: fundaciones, incorporaciones, filiaciones, reformas de observancias (como las «Recolectas»), cambios de ubicación, supresiones, fusiones, o problemas internos de las mismas comunidades (como fenómeno extraordinario encontramos la famosa historia de las Huelgas Reales de Burgos,⁴ filial de Tulebras), y además los hechos históricos, políticos y guerras que tuvieron que afrontar y que inevitablemente influyeron en cada una de las fundaciones hasta llegar a nuestros días.⁵ Es a partir de 1835, pero, que con la ley de la desamortización de Mendizábal empieza la última etapa de la existencia de nuestros monasterios femeninos de España, en su variedad y diversidad.

Desde los orígenes, los monasterios femeninos que fueron fundándose a partir de Tart, fueron puestos bajos la tutela espiritual y la jurisdicción de algún monasterio masculino por medio de un llamado

Padre Inmediato, que solía ser el mismo P. Abad o un delegado suyo.

Con la supresión y confiscación de bienes de los monasterios masculinos en toda España en 1835, a los monasterios femeninos, aún desposeídos de los bienes patrimoniales, se les permitió la existencia, y tuvieron que afrontar la nueva situación sin la tutela de los monjes. Privadas de los P. Abades Inmediatos tradicionales, Pío IX en 1875 dispuso que cada monasterio femenino pasara a depender del obispo de la diócesis donde estaba ubicado. Esta disposición romana, sólo tenía validez temporal: unas funciones delegadas que debían renovarse cada tres años, hasta que fuera posible restablecer la rama masculina de la Orden. En España esta norma estuvo vigente, de hecho, no sólo hasta la restauración de la Orden en Poblet en 1940, sino que perduró hasta los tiempos posteriores al Concilio Vaticano. Primero una vez restablecida la Congregación de la Corona de Aragón en 1987, con la fundación por parte de Poblet del Monasterio de Solius en 1967 y una vez reconocido como Priorato *sui iuris* el 16 de julio de 1987. Más tarde en 1994 con el restablecimiento de la Congregación de Castilla, que la Santa Sede reconoció que nunca había sido suprimida al haber perdurado en los monasterios de monjas que formaban parte de dicha Congregación en 1835.

Por tanto, durante 150 años, los monasterios femeninos estuvieron sujetos a la jurisdicción de los obispos del lugar donde estaban situados. Esto conllevó que los monasterios de monjas cistercienses quedaran distanciados unos de otros y de la misma Orden, sin que, salvo algunas excepciones, mantuvieran relación entre ellos, y más bien cada monasterio se organizaba a su manera bajo el cuidado de los Visitadores religiosos que cada Ordinario del lugar designaba, que no siempre podían conocer la espiritualidad benedictina-cisterciense que les era propia.

La Constitución Apostólica *Sponsa Christi*

Ante esta situación y con el fin de preservar y restablecer tanto en ello fuera posible el espíritu y la observancia propia de cada Orden contemplativa, el Papa Pío XII, el 21 de noviembre de 1950 promulgó la Constitución Apostólica *Sponsa Christi*, con el fin primordial de que las comunidades pudieran ayudarse mutuamente, en lo personal cuando fuera preciso, en la formación de las novicias instituyendo noviciados comunes si fuese necesario, o bien en el trabajo, la economía, etc., de los monasterios que habían perdurado.

Para llevar a cabo este proyecto, se encargaba a aquellas Ordenes masculinas que tuviesen ramas femeninas, que se interesasen en ayudar a llevar a cabo estos fines, con la formación de las Federaciones o con la redacción de unos Estatutos que regulasen su buen funcionamiento, designando un Asistente religioso que velara tanto por la formación espiritual de sus miembros como por dar consejo y orientara a las comunidades en cuestiones económicas, laborales y en una formación conveniente intelectual y humanamente.

Así el entonces Abad General Dom Sighard Kleiner, a instancia de la S. Congregación de Religiosos, designó como Delegado de P. Guillem Aparicio, monje de Poblet, para que visitara los monasterios cistercienses femeninos de España y los informara debidamente sobre la voluntad de la Santa Sede para que se unieran a fin de formar una Federación, ya que todos los monasterios españoles pertenecían a la Orden. La labor no era fácil porque mientras tanto, durante los años posteriores a la exlaustración de 1835, algunos monasterios de monjas se habían unido, unos jurídicamente y otros espiritualmente, a la Orden Cisterciense de la Estricta Observancia, los conocidos como Trapenses, que en 1892 habían obtenido la separación jurídica de la

Orden y después habían llevado a cabo alguna fundación en España, cosa que no hicieron los antiguos cistercienses hasta el 1940, con la restauración de Poblet. Ante esta situación, y para evitar conflictos jurídicos entre las dos Ordenes, se optó por dejar que cada monasterio decidiera libremente entrar a formar parte de la Federación que quisieran: la confiada a Poblet, o la confiada a los monjes de la Estrecha Observancia.

Inicios de la Federación

En resumen, de entrada veinte monasterios optaron por integrarse en la Federación encomendada a Poblet, a la cual tras cierto tiempo se unió el de Sto. Domingo e la Calzada y finalmente en el año 1969, el de San Vicente de Segovia, a la vez que pasaba a incorporarse a la jurisdicción de la Orden. En consecuencia, en el mes de julio de 1954, después de la bendición del nuevo primer abad de Poblet, Dom Edmon M. Garreta, éste acompañó a Rdm. P. Abad General de la Orden, Dom Sighard Kleiner, a realizar una visita personal a todos los monasterios que se habían manifestado dispuestos a formar parte de la Federación. Para la mayoría de las comunidades esta visita significó un acontecimiento extraordinario que sirvió para concienciar a las monjas de su pertenencia a la Orden, la cual en España se había ido desdibujando, por lo que ya hemos dicho, desde 1835. De común acuerdo se creyó que como primer paso era preciso que los monasterios se conociesen. Se decidió que las abadesas y una monja delegada de cada monasterio tuviesen una reunión con el P. Abad General, el P. Abad de Poblet y el P. Guillem Aparicio, que había actuado

como Delegado de la Santa Sede y de la Orden, para preparar la formación de la Federación de Monasterios, de acuerdo con las normas de la constitución apostólica *Sponsa Christi*.

Este encuentro tuvo lugar el mes de febrero de 1955, en el Monasterio de Valldonzella, de Barcelona. En esta larga asamblea se llegó a la conclusión de que era necesario redactar unos Estatutos según los cuales la Federación debía regirse. Así se realizó contando con la opinión de las comunidades, de manera que en el mes de mayo de 1956 el Papa Pío XII erigió canónicamente la Federación y aprobó *ad experimentum* los Estatutos. De acuerdo con éstos, se procedió a la elección de una Abadesa Presidenta, y fue elegida por unanimidad Domma M. Esperança Suñol Figueres (1956-1973), Abadesa de Valldonzella, y un consejo Permanente elegido entre las Abadesas por las capitulares. La Santa Sede designó al P. Abad de Poblet, a petición de las monjas, como Asistente federal. En el mes de marzo de 1957 tuvo lugar la primera reunión del Consejo, en

el monasterio del Santísimo Sacramento, de Madrid, en el cual la Presidenta rindió cuentas de la visita que mientras tanto ella también había mantenido por todas las comunidades federadas, y se tomaron los primeros acuerdos. Como primer objetivo se decidió, de cara al futuro, promover la formación de las monjas y la organización de trabajos que constituyeran la fuente de ingresos de cada monasterio, según las propias posibilidades. Otro de los acuerdos tomados fue la publicación de una Revista o Cuadernos de la vida monástica con el nombre de *Schola Caritatis*, el primer número de la cual ya apareció en 1957 y continúa hasta el día de hoy.

Influencia de los Cursos de Formación

Ese mismo año empezó el primer curso de formación, de un mes de duración (sobre la Regla de San Benito, Historia del monaquismo y, en concreto de la Orden), que tuvo lugar en Valldonzella y que desde entonces hasta hoy no ha dejado de celebrarse anualmente. Los primeros años fueron más intensos y de larga duración, estableciéndose como Casa de Formación el Monasterio de la Presidenta, primero en Valldonzella, Barcelona y luego, al cesar por enfermedad la M. Suñol, en el monasterio de Santa Lucía, Zaragoza, donde era abadesa la nueva presidenta elegida, la M. Pilar Millaruelo (1973-1985), llegándose a celebrar cursos intensivos de dos meses, dirigidos por profesores especializados del Seminario de Zaragoza y por monjes de Poblet, sobre Teología, Sagrada Escritura, Espiritualidad monástica, Liturgia, Historia de la Orden, Canto y otras materias de formación humana en general. Poco a poco la duración de los cursos se ha ido reduciendo a ocho o diez días cada año, con una media de asistencia de 30 monjas. Actualmente, desde hace 18 años, al ser elegida en 1985

nueva Presidenta la M. Mª Presentación Muro, Abadesa del Monasterio de la Anunciación de Ntra. Señora, de Santo Domingo de la Calzada (Rioja), los Cursos se celebran en dicho Monasterio, con materias más especializadas, por ejemplo de Derecho Canónico, Derecho de la Orden, Liturgia, Salmos, Canto, Sociología aplicada a la vida de comunidad, etc. De especial interés fueron los Cursos celebrados después del Concilio Vaticano II, con las reformas que se introdujeron respecto a la vida religiosa, litúrgica, Oficio divino (adoptando la Liturgia de la Hora, distribuida en dos semanas, en lengua vernácula), usos y costumbres, normas de clausura, etc., reformas que se fueron admitiendo sin problemas, dado el caso que las comunidades ya habían ido evolucionando a partir de la formación de la Federación.

Un trabajo especial que fue objeto de estudio en los Capítulos Federales que tuvieron lugar al terminar el Concilio, fueron la revisión y la reforma de los Estatutos de la Federación, y las Constituciones o Declaraciones comunes de la Regla de San Benito, que habían adoptado, documentos que fueron aprobados definitivamente por la Congregación romana para la Vida Religiosa, en fecha, respectivamente, de 20 de diciembre de 1985 los Estatutos, y de 15 de septiembre de 1988 las Declaraciones comunes para todos los Monasterios federados.

Restablecimiento de las Congregaciones

Al restablecerse la existencia de las dos antiguas Congregaciones, la de la Corona de Aragón en 1987 y la de Castilla en 1994, los monasterios femeninos que lo decidieron, quedaron incorporados a la Orden, dejando de estar bajo la jurisdicción de los obispos respectivos, distribuidos de la siguiente forma:

MONASTERIOS FEDERADOS

A) *Incorporados a la Congregación Cisterciense de la Corona de Aragón.*

Presidente: P. Abad de Poblet

1. Vallbona (Lleida)
 2. Cadins (Girona)
 3. Casbas (Huesca)
 4. Valldonzella (Barcelona)
- Collsabadell –*casa dependiente de Vallbona*– (Barcelona)

B) *Incorporados a la Congregación de Castilla, de la Orden Cisterciense.*

Pro-Presidente: P. Abad General

1. Toledo
2. Segovia
3. Barria –*actualmente en Oyón*– (Alava)
4. San Andrés de Arroyo (Palencia)
5. Santo Domingo de la Calzada (Rioja)
6. Valladolid
7. Piedad Bernarda (Madrid)
8. Lazkao (Guipúzcoa)
9. Asunción de Ntra. Sra. –*unión de la Encarnación y San Bernardo*– (Málaga)
10. Santa Ana (Málaga)
11. Brihuega (Guadalajara)
12. Boadilla del Monte (Madrid)
13. Casarrubios del Monte (Toledo)
14. Aranda de Duero –*fusionado hace poco a Sto. Domingo de la Calzada*– (Burgos)
15. Lugones –*casa dependiendo de Sto. Domingo de la Calzada*– (Asturias)
16. Ampudia –*casa dependiendo de Valladolid*– (Palencia)

C) *Bajo la jurisdicción del Obispo de la Diócesis*

1. Zaragoza
2. Buenafuente (Guadalajara)

El total de monjas de estos veintidós monasterios federados, incluidas las casas dependientes, en fecha 1 de diciembre de 2002 es de 277 profesas solemnes, 13 profesas de votos temporales, 2 novicias y 3 postulantes.

Aunque el conjunto de monasterios de la Federación de monjas cistercienses de España, como puede verse, por lo que se refiere a su vinculación a la Orden, tienen

situación jurídica diferente, todas las comunidades se sienten unidas por lazos jurídicos de Federación. La existencia simultánea de Congregaciones y Federación no se contradicen, sino todo lo contrario, se complementan, ya que la unión entre todos los monasterios fomenta la mutua ayuda fraterna, de personal y económicamente, si es preciso. Las comunidades unánimemente desean mantenerse así, respetando el estado que les es propio. Con más motivo la Santa Sede reconociendo la existencia de las dos Congregaciones, con su incorporación a la Orden, hizo constar explícitamente que la Federación continuara vigente y conservando el propio Estatuto, reconocida como una entidad jurídica de derecho pontificio, que reuniera todos los monasterios, tanto los que pertenecen a una u otra Congregación como los que libremente decidieron continuar bajo la jurisdicción del propio Ordinario del lugar.

Las comunidades, por tanto, viven cada una con las Constituciones propias y a la vez están todas unidas entre ellas por el Estatuto de la Federación, salvando siempre el carácter que a todas les es propio, monástico: la plegaria, la *lectio divina* y la formación espiritual, así como también el trabajo, que según la Regla de San Benito es uno de los elementos fundamentales (“*Ora et labora*”), que cada comunidad tiene organizado (R.B., c 48,8). Los trabajos que constituyen la fuente de ingresos de cada comunidad son diversos según las posibilidades de personal y emplazamiento: casas de oración y retiro, hospedería, restauración de libros y documentos antiguos, encuadernación, colegio, pastelería, confección industrial, decoración de porcelana, trabajos diversos por ordenador, servicios manuales para industrias o instituciones bancarias, cultivos agrícolas, labores de bordado, etc.

Otro de los puntos de la Federación, desde los primeros años de existencia, fue el de ir restaurando los viejos edificios, fruto en buena parte de la organización del mismo trabajo de las monjas, gracias a las subvenciones oficiales, y también gracias a préstamos facilitados por la Casa General por mediación del P. Sighard Kleiner, con retorno a largo plazo y con un interés simbólico del 1%, cosa que permitía ir haciendo préstamos sucesivamente a los monasterios que lo necesitaban con más urgencia.

De esta forma se han erigido de nueva planta o con notables restauraciones:

1. San Andrés de Arroyo
2. Toledo
3. Santa Ana (Málaga)
4. Valldonzella
5. Buenafuente
6. Piedad Bernarda (Madrid)
7. Casbas
8. Lazkao
9. Ampudia –*casa dependiente*.
10. Collsabadell –*casa dependiente*.
11. Brihuega –*cambiando de emplazamiento*.
12. Zaragoza –*cambiando de emplazamiento*.
13. Barria (Oyón) –*cambiando de emplazamiento*.
14. Lugones –*cambiando de emplazamiento*.
15. Sacramento –*cambiando de emplazamiento*. a Boadilla del Monte
16. Asunción de Ntra. Sra. (Málaga) –*cambiando de emplazamiento*.
17. Cadins –*cambiando de emplazamiento*.
18. Casarrubios del Monte
19. Valladolid
20. Santo Domingo de la Calzada

21. Talavera de la Reina

22. Segovia

Conclusión

He aquí muy resumida la historia de la Federación de Monasterios de monjas de la Orden en España, con las diversas vicisitudes por las cuales han pasado desde la constitución Apostólica *Sponsa Christi* en 1950, hasta el momento presente. Podemos decir que en buena parte ha sido gracias a la Federación que, con los años, ha sido posible que la mayoría de nuestras monjas de España volvieran a estar bajo la jurisdicción de la Orden por medio de las dos Congregaciones, la de la Corona de Aragón en 1987 y la de Castilla en 1994, que a partir de 1835 habían continuado subsistiendo jurídicamente, si bien bajo la autoridad delegada de los obispos respectivos, hasta su restablecimiento en nuestros días.

Tan solo un futuro incierto oscurece la continuidad de buena parte de esta veintena de monasterios que han prevalecido durante siglos, esquivando todo tipo de dificultades, y es la falta de vocaciones que desde hace años están sufriendo todas las familias religiosas, sin que la nuestra sea una excepción, sobretudo en la Europa de nuestros días. Por ello los que profesan y aman la Orden del Cister debemos pedir con la oración insistente que el Señor no deje de despertar sentimientos generosos en el corazón de muchos jóvenes.

Edmon M. Garreta

Abad Emérito

BIBLIOGRAFÍA

1. Cf. A. Masoliver, O. Cist., *Historia del monacato cristiano*, vol III, p. 166, "El monacato cristiano femenino. Las cistercienses".
2. O.c., p. 170
3. O.c., p. 170
4. O.c., p. 170
5. Para más detalles cf. Pilar Millaruelo y Jordi Gibert, O. Cist., a *Schola Caritatis*, núm. 92 (1981), p. 66 y siguientes.

LA VIDA MONÀSTICA A SOLIUS

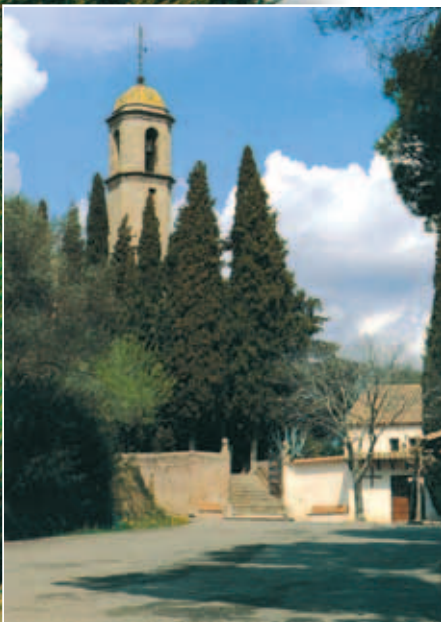
Em poso a escriure sobre la vida monàstica a Solius l'endemà de la festa dels nostres sants pares Robert, Alberic i Esteve, abats fundadors del Cistell, és a dir, a la llum que segueix el 26 de gener d'aquest any 2003. Concretament m'han decidit a fer-ho les lectures litúrgiques de la solemnitat d'ahir. Ho dic perquè qualsevol escrit, al revés de la majoria de productes, té com a data de caducitat el mateix dia en què s'acaba d'elaborar: és expressió condicionada, definitiva, d'allò que un moment determinat es podia o tocava dir. Això encara és més vàlid aplicat a un monestir que tot just ha complert trenta-sis anys, amb una història a penes iniciada.

D'un lloc i d'un temps

Solius és un paratge preciós, una petita vall envoltada de muntanyes i amb el mar a l'horitzó; el veïnat de masies disseminades d'una de les quatre parròquies, la de Santa Agnès, que hi ha dins el municipi de Santa Cristina d'Aro (Baix Empordà). Ja hi trobem una església romànica al s. IX-X, però l'actual, amb retaules neoclàssics no destruïts durant la guerra civil de 1936, és del s. XVIII, amb un esvelt campanar del s. XIX. Pertany a la diòcesi de Girona.

Sobre aquest llogaret, plasmant-ne figures i paisatges familiars, hi ha el llibre *Proses del viure a Solius*, obra pòstuma de l'escriptor i pintor olotí Xavier Monsalvatje (1881-1921). El va redactar, amb tremp inspirat, aquí mateix, redós auster i assossegat on per motius de salut, al final de la seva vida, va passar una llarga temporada.

Comença la història del monestir el 21 de

gener de 1967, poc després del Concili Vaticà II, amb l'arribada de quatre monjos de Poblet, degudament autoritzats per a fer la fundació: el P. Abat Edmon Maria Garreta, el P. Jordi Gibert, el P. Enric Benito i el G. Albert Fontanet. El grup, amb les seves naturals oscil·lacions, es consolida i va creixent fins a rondar la dotzena, i ara som deu.

Com a monestir cistercenc de Santa Maria, la filiació de Solius passa per Poblet, i remunta a Fontfreda, Grandselva, Claravall i Cîteaux. És erigit canònicament el 15 d'agost de 1967. Al març de 1969 es beneeix el nou edifici monàstic modern (fins llavors els monjos vivien a l'antiga rectoria), i el 18 de novembre del mateix any el Monestir obté un Estatut particular. Mentrestant ja funciona el taller d'enquadernació que li donarà nom, i el 1970 el germà Gilbert Galceran construeix el Naixement, el primer dels trenta-nou diorames de què consta l'actual famosa exposició de Pessebres. El Monestir esdevé *sui iuris* o independent el 16 de juliol de 1987, formant part de la Congregació Cistercenca de la Corona d'Aragó. El 18 d'octubre de 1999 hi ha canvi de superior, amb l'elecció del P. Prior Enric Benito.

Com a fets més externs però relacionats amb la vida de la comunitat, podríem citar, destacadament, els següents.

La nit del 14 al 15 de maig de 1978 el Monestir va acollir la despulla mortal del

cardenal Francesc Vidal i Barraquer (+1943) que els monjos van vetllar, en ocasió del seu retorn a Tarragona per a ser-hi enterrat, després d'un llarg exili.

El 1982 comença el Grup de Gregorià de Solius, grup obert i integrat per gent diferent, que, entre altres coses, ha ofert durant dinou anys, fins ara, un concert a primers de gener, dins la nostra església.

També cada any, a la tardor, el Monestir acull la popular Caminada de la Pau (el 2002 la divuitena), organitzada pel grup Justícia i Pau de Sant Feliu de Guíxols. Vénen a peu, treballant un tema per colles, molts veïns i parroquians de Vilar-tagues i gent d'altres llocs.

L'any 1999 es va constituir legalment l'associació Amics de la Vall de Solius, en la qual el Monestir també està implicat. Es defineixen com "una agrupació de persones que s'interessen per salvaguar-

dar la vàlua d'aquesta vall com a lloc paisatgístic i històric, que és patrimoni de tots, enfront de la força incontrolada de l'especulació i destrucció del seu entorn natural".

Ora et labora

Pregar i treballar. Vida monàstica benedictina. Elements bàsics i comuns a tot cenobi, d'una manera o altra. No m'estenc en raonaments teòrics. Passo a exposar una impressió personal pel que fa a Solius, algunes pinzellades.

Perquè la feina, per començar, és la de

La Mare de Déu. Monestir de Solius.

Foto: Arxius Solius.

Missa conventual.

Foto: Arxius Solius.

la casa. Que no és poca. Portar el monestir. Que la comunitat vagi rutllant, com si no haguessin passat els anys d'ençà que érem joves. Parar taula, desaparar taula, tres cops al dia. Bona cuina. I un llarg etcètera, mirant d'arribar fins on es pugui (neteja, manteniment...). Sense parlar de les seccions fixes, com el treball del taller d'enquadernació, l'hort o la biblioteca, ni d'altres treballs o comeses d'algun dels monjos en concret (jo mateix, per exemple, des de 1978 he estat membre de la Comissió Interdiocesana per a la Versió dels Textos Litúrgics al Català). I encara podríem afegir-hi el complement de certes aficions culturals, com la col·lecció de Goigs i la col·lecció mariana (sobretot de postals d'imatges de la Mare de Déu, de tot arreu i de totes les èpoques).

Una de les tasques principals dels monestirs, avui dia, és l'acolliment, fet per tota la comunitat. L'hostatgeria de Solius és senzilla i de capacitat limitada (per venir-hi, cal demanar-ho prèviament). I no em refereixo tant a l'hospitalitat en l'aspecte material, com a l'acolliment espiritual, humà. La mateixa existència de la comunitat crec que ja representa un

punt d'acollida, un referent (fins i tot ecològic), una llar virtual. A Solius, pel que fa a això, destacaria tres fronts: l'acolliment continu dels visitants del Pessebre (una obra d'art), l'acolliment primordial del servei religiós o litúrgic, i l'acolliment familiar i personalitzat dels hostes (d'aquest darrer, en tant que individual o íntim, només Déu i l'interessat en saben l'abast i la transcendència).

Pel que fa a la pregària, és l'ànima del monjo i de la comunitat. I l'ofici professional del monestir, allò que aquest assegura en l'Església i en el món, es pot dir que de nit i de dia. Passa davant de tot. És l'eix

que configura l'horari comú. Tanta és la preferència que té, que ens permetem el luxe de trobar-nos per a pregar (per a la Litúrgia de les Hores, a més de l'Eucaristia, que en constitueix el centre) vuit vegades al dia: Vigílies (o vetlla nocturna), Laudes, Tèrcia, Sexta, Nona, Vespres i Completes, que formen una corona al voltant de la Missa (la qual els diumenges i festius és a les 10 del matí i els dies feiners a les 6 de la tarda).

Hem tingut la sort de poder musicar i cantar tota la litúrgia, amb antífones pròpies, gràcies a la infatigable i oportuna labor del G. Odiló Maria Planàs, de Montserrat. I la de tenir uns zelosos germans sagristans, d'acurat gust artístic. ¿Com podríem deixar de donar gràcies a Déu?

Perspectives

La fe. La fe en un Déu que, tot sigui dit, normalment deixa que les coses estiguin a càrrec dels homes. Aquella fe de què parla el capítol 11 de la carta als Hebreus, en una de les lectures de la missa dels Pares de Cister.

"Gràcies a la fe, Abraham, quan Déu

el cridà, obeí... Va sortir del seu país sense saber on aniria". Talment la vocació monàstica. Capbussar-se en un àmbit, en una clausura, profundíssima, desconeguda. "Gràcies a la fe, residí en el país que Déu li havia promès com si fos un foraster, vivint sota tendes...". El monjo, com més estabilitat gasta, com més atrapat al seu propi monestir, més nòmada. No s'hi pot acabar d'instal·lar mai, ha nascut per al Cel. Sempre itinerant vers la promesa. "És que esperava aquella ciutat ben fonamentada, que té Déu mateix com a arquitecte i constructor". Viu en l'esperança de la comunitat que Déu certament va construir, a l'interior de qualsevol monestir imperfecte (no hi ha pas cap col·lectivitat humana que sigui perfecta, tampoc les eclesials). "Gràcies a la fe... obtingué la capacitat de fundar un llinatge, tot i la seva edat avançada; i és que va creure en la fidelitat de Déu que li ho havia promès". El Senyor ha promès les benaurances als benaventurats, el Regne de Déu als pobres. Aquest llinatge no s'estronca.

¿Què passarà si en un monestir arriben a quedar pocs monjos i vells? Precisament això, per a Déu no és cap problema... "Per això d'un sol home, ja caduc, en nasqué una descendència tan nombrosa com les estrelles del cel i com els grans de sorra de les platges de la mar". *Gaude felix mater Cistercium, / firmamenti sphaera stelligera...* ("Alegra't, Cister, mare fecunda, / volta del firmament plena d'estrelles...", poema del s. XIII).

I qui diu fe i esperança, afirma la caritat. El monestir és abans de tot "escola de caritat", ja que és creació, fruit i miracle de l'amor de Déu. Escola comporta aprenentatge, instrucció, exercici (no sempre fàcil). Solius és un monestir petit, i això fa que les relacions interpersonals siguin més accentuades, potser, que en un de més gran i que s'hagin de practicar més

Foto: Arxivi. Solius.

Taller d'enquadernació.

sovint les virtuts de la paciència, la humilitat i el perdó, el servei i l'acolliment fratern. Estimar és morir. És així que Jesús ens dona la vida. És així que vivim la Resurrecció. I a desgrat de totes les misèries, quan s'estima, "que n'és, de bo i agradable, viure tots junts els germans!" (Salm 132). Si hem de creure el testimoni de molts que s'hi acosten, el monestir desprèn l'aroma de la pau, comunica alegria, irradia la llum de Déu.

Com Abraham vivim en la fe, igual que aquells qui "moren sense haver posseït allò que Déu els prometia, sinó contemplant-ho de lluny i saludant-ho...". És ben clar que els monjos som dels qui busquen una pàtria millor, la celestial. "Alegra't, Cister feliç! Els qui et van plantar i enrobustir ja frueixen del Cel, al·leluia" (antífona litúrgica).

Per acabar, ho repeteixo. Solius és sens dubte un monestir petit.

Però, qualsevol monestir que segueixi les petjades dels sants, ¿què pot tenir de més gran?

Jaume Gabarró

Monjo de Solius

PER CONÈIXER MILLOR L'ORDE CISTERCENC

Aquestes paraules són el títol d'un llibre publicat a la Casa General de l'Orde com un dels fruits més expressius del que han estat els cursos per a formadors tinguts a Roma els darrers dos anys. El llibre recull gran part dels documents que han forjat la identitat del monjo cistercenc des de la fundació de Cîteaux. Per iniciativa del P. Abat General s'han realitzat aquests cursos les finalitats més importants dels quals són aprofundir en el coneixement de la pròpia identitat i treballar per la seva difusió a tot l'Orde.

Aquest pot ser un bon punt de partença per adquirir un bon coneixement de l'Orde, reflexionar sobre allò que som. El nostre és un Orde on la pluralitat dins una certa unitat és un dels trets més distintius. Els monestirs cistercencs formen certament una unitat, perquè viuen segons una mateixa regla fonamental que els empeny a seguir l'Evangelí segons la professió que han fet. La professió de la Regla de sant Benet és el punt central que uneix tota la gran diversitat de monestirs, masculins i femenins, que componen l'Orde. Això vol dir que podem trobar els trets essencials de la vida benedictina i cistercenc en tots els monestirs. En concret, la celebració sempre digna de l'Ofici diví, la vida en comú (element que avui torna a ser molt valorat especialment en aquells monestirs que exerceixen activitats que mantenen els monjos allunyats de la pròpia casa), la *Lectio Divina*, el temps dedicat al treball, l'hospitalitat i, sobretot, la mateixa voluntat de cercar Déu.

Assegurats aquests trets característics, la vida quotidiana canvia de lloc a lloc, de Congregació en Congregació. Especialment diferent és el treball que es duu a terme a cada monestir: trobem a l'Orde des dels qui treballen al camp, fins als qui regeixen una casa de cures amb aigües tèrmiques, passant pels qui tenen escoles o parròquies o pels qui es dediquen al treball domèstic o bé aquells qui, per les necessitats pròpies del seu monestir, atenen els monjos i monges ancians a jornada completa. El ventall és certament molt ampli i, si bé es cert que gran part d'aquesta varietat es deu a influxos aliens a la vida monàstica de tipus polític

o històric, no és menys cert que la mateixa vida cistercenca, tal i com fou ideada pels nostres fundadors, i la Regla de sant Benet permeten aquesta varietat de missions.

La nostra vida cistercenca està cimentada des de l'inici en la caritat recíproca i aquesta ha estat la norma fonamental del retorn a la Regla impulsat pels Pares de Cister. Aquest retorn a la Regla va ser un intent de refer l'equilibri entre tots els elements que componen la vida del monjo, equilibri que s'havia decantat vers un excés de vida litúrgica. De fet, aquests elements essencials que volgueren equilibrar de nou segons la Regla són els que

la que avui regna entre els nostres monestirs.

Vivint a la Casa General de l'Orde s'aprèn a apreciar aquesta diversitat que convergeix en la mateixa caritat i en la mateixa voluntat de servir el Senyor segons la Regla de sant Benet. Els estudiants, ja se sap, som gent propensa a la discussió. Aquestes disputes no són, però, infructuoses especialment a la Casa General. Allí ens trobem monjos de monestirs que responen a aquesta varietat de què he parlat més amunt. Moltes vegades ens preguntem mútuament com es fa tal o tal altra pràctica en els respectius

monestirs i això em sembla que ens enriqueix a tots, si més no pel que significa sortir de la ignorància respecte al propi Orde. Altres vegades, els temes de les discussions toquen problemes més centrals que la simple observança de pràctiques, com ara el sentit de la pregària litúrgica, la centralitat de la Regla per a la nostra vida comunitària, la necessitat d'aprofundir en l'estudi dels nostres Pares, les relacions amb l'Orde de l'Estreta Observança, les relacions dels monjos amb el món d'avui i el testimoni que s'hi pugui donar. He constatat amb goig que propers podem estar, en allò que és més essencial, en allò que ens constitueix com a tals, monjos que

viuen missions tan diferents. Això es manifesta encara amb més força durant els cursos d'estiu on, certament, els monjos som molts més com també les tradicions representades. Des de la Casa General, em sembla que podem mantenir ferma l'esperança en un futur de l'Orde més conscient del que és, més afirmat en la pròpia identitat, més coneixedor de la pròpia tradició i dels propis deures envers l'Església.

Lluc M. Torcal

Foto: Arciu Póblit.

Cúria General de l'Orde Cistercenc - Roma

hem indicat més amunt i que trobem presents en els nostres monestirs actuals. La unitat dels antics monestirs no venia doncs d'una observança literal de la Regla que promogués una uniformitat igualitària entre totes les cases. La unitat de l'Orde naixent era deguda a la mateixa voluntat de servir el Senyor segons una mateixa caritat i una mateixa fidelitat en allò central de la Regla, però mai va ser-ho ni en la seva literalitat ni encara menys en els seus mínims detalls. Aquesta varietat fonamentada en la unitat de la caritat és

"IMPROPERIS"

Escolta, atén, la
música callada,
soledat sonora,
harmonia, calma.

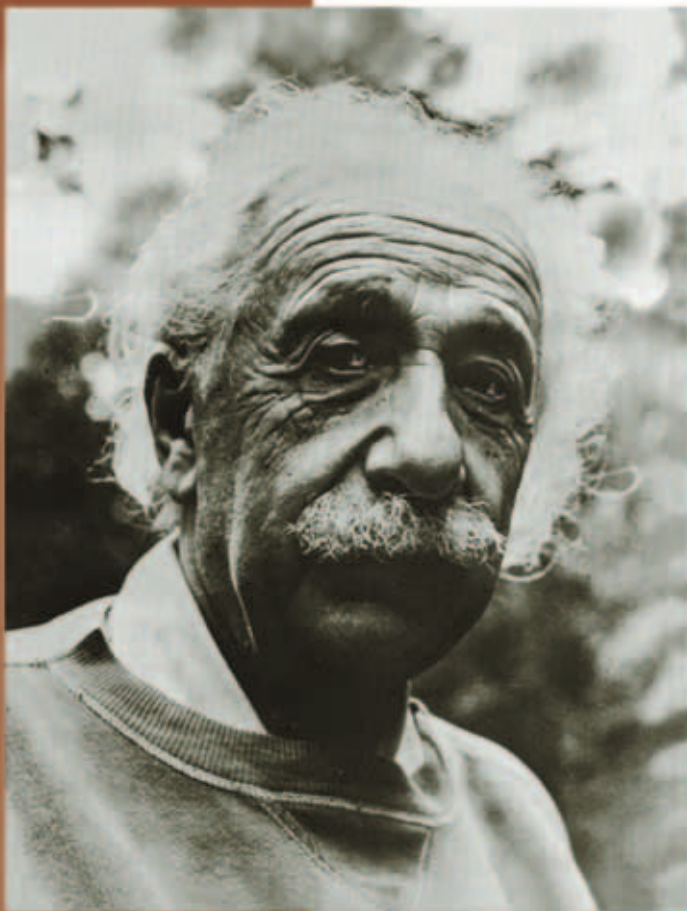
Arquitectura de l'aigua,
nitidesa quadrada,
somriu la pedra,
paraula dita,
el silenci parla.
Naturalesa sàvia.
Son de reis,
goig de visitants,
casal d'hostes.
clos monacal:
ventura magna.

Xiprers vers
absoltes al vent.
Melodia tímida,
veu de campana,
pregària musitada,
labor prodigada.
Alba esperançada,
jorn bolcallador,
capvespre numinós,
nit assossegada.
Finesa límpida,
joia diària,
bellesa clara,
recer de pau.
Caminar ascendent,
vida esperançada.
Santa llar,
velles virtuts,
pastura de l'ànima,
esperit sempitern.

Bona gent,
curulls de Déu,
gegants del cel,
germans de fe,
arrel terral,
flaire casolana.
Amics i amats:
encogullada blanca,
estètica pobletana.

RM

ALBERT EINSTEIN EN POBLET

A propósito de la fotografía que se publicó en *AGA. Biografías, Albert Einstein*, y que seleccionó Telefónica en una exposición (2 diciembre 1998-24 enero 1999) titulada: *Imágenes de la Ciencia en la España contemporánea*, y cuyo pie de fotografía dice: "El profesor Einstein se entretiene con unos niños en el pueblo de Esplugas (sic) de Francolí", el articulista del *Diari de*

Tarragona del sábado 27 de julio de 2002, José Sánchez Real, se permitía confirmar que sin duda Einstein estuvo en Poblet, de lo contrario, ¿qué iba a estar haciendo Einstein en l'Espluga? O, mejor, ¿qué se le había perdido en aquel lugar? Y se permitía recabar la confirmación de la visita en el libro registro de visitas notables del Monasterio, si es que le había. En un segundo artículo, aparecido en el mismo diario y en fecha 2 de septiembre del mismo año, el propio Sánchez Real ya tiene confirmación de la visita por el Libro e incluso cita a un tal Juan Guasch Cantí que, en la publicación quincenal local *El Francolí* (del 28 de febrero)

El profesor Einstein se entretiene con unos niños en Espluga de Francolí, el 25 de febrero de 1923. Posteriormente visitaría el Monasterio de Poblet.

daba la noticia de que la visita tuvo lugar el domingo 25 de febrero de 1923, acompañado de su esposa y algunos profesores de la Escuela Industrial de Barcelona. En la misma revista *El Francolí* se detalla además que está el coche aparcado delante de la Fonda Ibérica y en la calle de la Font de Espluga de Francolí. El Cenobio tenía pues el "Libro de Honor del Monasterio de Poblet, años 1920-1957", en una de cuyas páginas, en el ángulo izquierdo, consta la firma bien legible de: "Albert Einstein. 1923", tal como se inserta aquí. A. Einstein (1879-1955) fue un físico ale-

mán nacionalizado estadounidense, que obtuvo el Premio Nobel de Física en 1921. En 1916 había publicado su teoría general de la relatividad, nueva teoría de la gravitación dentro del marco de la relatividad especial. Dedicó la última etapa de su vida, ya instalado en California, a su teoría del campo unitario, que pretende sintetizar las interacciones gravitatorias y electromagnéticas en un único espacio cuya geometría da cuenta de ambos tipos de fenómenos.

Francesc M. Tulla

Albert Einstein. 1923.

Firma original estampada en el "Libro de Honor del Monasterio de Poblet"

UNA OBRA DE POBLET A LA CATEDRAL DE BARCELONA

Enguany s'escau el CX aniversari del naixement a Portbou de l'escultor, acadèmic, professor i col·leccionista Frederic Marès i Deulovol (1893-1991) i el dotzè del seu traspàs, ocorregut a Llinars del Vallès el 16 d'agost de 1991.

Prou coneguda és la relació de Marès amb el monestir de Poblet, on deixà la seva empremta artística amb la recreació de les tombes reials malmeses a partir de 1835 i solament recuperades a partir de 1952. A més, va llegar al museu de la restauració de Poblet, a la sala de l'abat Mengucho, els models d'argila que serviren per a la recomposició de les estàtues jacsents dels reis d'Aragó i comtes de Barcelona.

Quan el ministeri d'Educació Nacional gestionava l'encàrrec de l'obra restauratòria, Marès preparà dues figures d'alabastre de 97 cm. que representen una rei i una reina, per tal que servissin de mostra amb la que convèncer a les autoritats que tenien de fer-li l'encàrrec en ferm.

Un cop aprovat el projecte i realitzada la restauració del conjunt escultòric, Marès regalà les dues peces model a una alta autoritat del govern de Madrid.

L'escultor anava freqüentment a Madrid per tal d'assistir a les sessions de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando, de la qual era membre numerari. Abans de visitar la seu de l'Acadèmia al carrer d'Alcalá, feia un recorregut pels carrers del barri vell de Madrid a la recerca d'objectes artístics d'interès a les botigues dels millors antiquaris.

F. Marès, entre el papa Joan Pau II i J. Bassegoda, a la Catedral de Barcelona el 1982.

Foto: Forésa.

Un d'aquells dilluns, les sessions acadèmiques es celebren aquest dia de la setmana, veié amb sorpresa, les dues estàtues model en l'aparador d'un antiquari. Va fer les pertinents preguntes i s'assabentà que, un cop mort el personatge objecte del regal, la família decidí vendre's les escultures. Aleshores Marès va adquirir per 50.000 pessetes les seves obres i les traslladà al seu Museu de

Barcelona, on segueixen.

Tombes reials de la catedral de Barcelona

El 1837 es va enderrocar el convent de Sant Francesc sobre la Muralla de Mar de Barcelona, on reposaven les despulles de diversos membres de la Casa Reial d'Aragó. Foren recollides per ordre de l'Ajuntament i, després d'un complicat procés foren situades en dues urnes de pedra a l'antiga capella de la Immaculada al claustre de la catedral de Barcelona el 25 d'abril de 1852. L'enterrament Reial era digne però, per causa de les circumstàncies polítiques d'aleshores, estava en un lloc més aviat apartat de la catedral, raó per la qual la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi de Barcelona acordà l'any 1988, demanar el trasllat de les restes dels reis a l'interior de la seu amb unes sepultures noves.

Acceptada la proposta per la Casa Reial i la Generalitat de Catalunya es va redactar per l'arquitecte de la catedral el nou projecte de dues urnes de pedra artificial amb coberta en angle diedre i, en una de les cares, es situaren les reproduccions au-

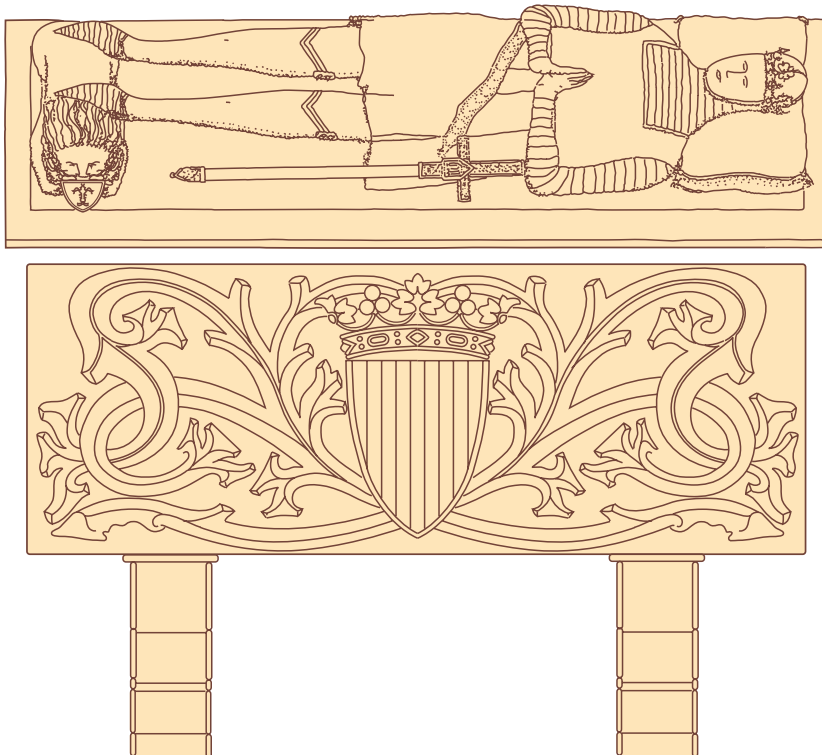
Foto: Verricolar.

toritzades de les estàtues que Frederic Marès esculpí i en els frontals s'hi esculpiren els escuts corresponents al rei Alfons el Liberal i els prínceps Jaume i Frederic d'Aragó, en un d'ells, i a l'altra els de tres reines, Constança de Sicília, Maria de Xipre i Sibilla de Fortià. El 13 d'octubre de 1998 es procedí al trasllat de les caixes de plom que contenen els ossos de les Reials persones des del claustre a l'interior de la seu, a les noves sepultures situades a la nau de l'Evangeli en el pany de mur entre la porta de Sant Iu i la capella de les Ànimes. Dessota de les noves tombes, recolzades en uns permòdols esculpits, es va situar una làpida amb els noms del personatges que hi reposen.

El 15 d'octubre de 1998 en una solemne cerimònia oficiada per

Foto: Arxiu Càtedra Gaudí.

l'arquebisbe de Barcelona, Cardenal Ricard M. Carles amb el Capítol Catedralici i presidida en nom de S.M. el Rei d'Espanya per SS.AA.RR. els ducs de Palma de Mallorca. En altre lloc destacat hi figurà el President de la Generalitat de Catalunya i altes representacions d'Aragó i Catalunya.

D'aquesta manera es complí un antic desig de tenir les tombes reials en lloc preferent de la catedral, situades en front de la tomba de la reina Peronella, al costat de la porta de la Sagristia.

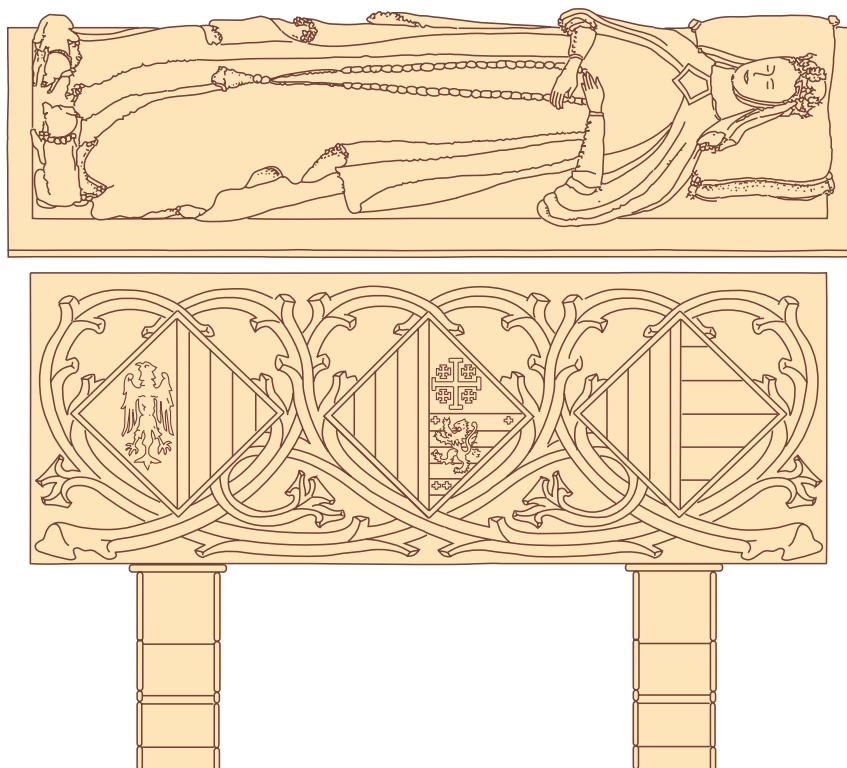
Frederic Marès es veié pòstumament honorat amb la col·locació

de dues noves mostres del seu art en la seu de Barcelona, on hi figuren també el majestuós Sant Crist de bronze del presbiteri i el bust retrat de marbre del bisbe Gregorio Modrego a la capella del Pilar. Un altre lligam entre la catedral de Barcelona i el monestir de Poblet. En la primera hi estigueren durant molts anys les restes del rei Martí l'Humà que ara són a l'església de Santa Maria de Poblet en una tomba obra també de Frederic Marès, obra de creació original del mestre i no pas recomposició de les que foren trossejades el 1835.

Joan Bassegoda

BIBLIOGRAFIA

1. Joan Bassegoda Nonell, *Las tumbas Reales de la catedral de Barcelona*, Abrente n° 31. Boletín de la Real Academia Gallega de Bellas Artes de Ntra. Sra. del Rosario. La Coruña, 1999, pp. 311-335.

LES CAMPANES DEL MONESTIR DE SANTA MARIA DE POBLET

La campana, per la seva qualitat d'instrument de metall que es colpeja, ha estat utilitzada en totes les civilitzacions i, des de fa milers d'anys, com a mitjà immillorable per a diversos usos. La seva veu sempre ha estat admirada per l'home amb enyor, si més no, quan a hores d'ara, pràcticament les campanes resten mudes, han desaparegut de les nostres vides i les hem oblidades en llur funció i significació, tan familiars en les generacions pretèrites, i, qui més qui menys, en portem alguna en la memòria. Això ho pot suggerir si ens abandonem en la "globalitat estètica" pobletana, immersos i seduïts en el seu silenci només distret per l'harmonia i la calma de la natura i per la subtil veu, delicada i etèria, de la campana proclamant serenor, invita a la reflexió i a la pregària.

Les campanes, a més de ser vehicles transmissors de la informació a una comunitat, duen missatges escrits independentment del que poden difondre quan sonen, com ho són les col·leccions epigràfiques que només es descobreixen si es cerquen en els propis bronzes d'un edifici concret, i, en aquest cas, el clos del Monestir de Santa Maria de Poblet. En aquesta nota es pretenen dos objectius distints, però relacionats: donar a conèixer les característiques generals i la col·lecció epigràfica de les onze campanes pobletanes distribuïdes entre el campanar, l'espadanya del dormitori dels monjos i el porxo de les Cases Noves. La recerca ha estat exclusivament de camp i es fonamenta en

observacions *in situ* donada la condició inamovible dels objectes a estudi i perquè les dades de la recerca difícilment es troben als arxius en no

Foto: BEDMAR.

Campanes actuals

haver-hi documentació a l'abast. La descripció de tots els elements ha estat realitzada i es citarà segons el preceptiu establert pels experts. Amb aquesta finalitat es requerí la col·laboració d'alguns monjos per poder accedir a les campanes i formular-los diverses preguntes, cosa que sempre fou corresposta amb una gran amabilitat i total disponibilitat. A tots els quals i a tota la comunitat monàstica, l'autèntic sentit, cor i ànima de la casa: *conventui populetano, gratis et amore*.

Record històric

La vida monàstica es desenvolupava al so de la campana que cridava a l'oració i al treball, de manera que el seu toc esdevenia un company inseparable del monjo en el seu quefer quotidià. La puntualitat en els oficis divins i en les activitats del monestir indicaven una de les grans virtuts del monjo. *"Que estiga a càrrec de l'abat, tant de dia com de nit, de fer el senyal per a l'hora de l'ofici diví, de fer-lo ell mateix o que encomani aquesta missió a un germà prou zelós perquè tot es faci a les hores corresponents"* (Regla S. Benet, XLVII,1). Amb aquestes paraules sant Benet ens fa veure la im-portància que per a ell tenia aquest servei de convocar els germans a la pregària, el senyal per a l'hora de l'ofici diví (donada la variació constant dels horaris segons el ritme de la llum i tenint en compte els mitjans rudimentaris de què es podia disposar en aquella època) és confiat al mateix abat o a una persona diligent que el mateix abat haurà de designar, a fi que tot es faci a les hores corresponents.

A Poblet el sagristà, que arribà a tenir una gran importància en el monestir, almenys en la primera època, era l'oficial del toc de campanes amb l'ajuda dels joves i novicis, i fins s'agafaven a les cordes els monjos mateixos en certes ocasions solemnes. Tot i que la simplicitat cistercenca portà disposicions molt estrictes com un determinat reglament que prohibia tenir-ne més de dues per a cridar la comunitat als oficis divins, el desenvolupament d'aquestes cases monàstiques creà una major necessitat de senyals per a comunicar-se els monjos i llavors es disposà que cada monestir tingués les campanes necessàries per als serveis propis deixant a l'autoritat de l'abat l'ordenació de llur usatge. Poblet no es quedà curt ni de campanes

ni d'ordenacions relatives a les persones i ocasions que devien tocar-les.

El primitiu campanar del monestir fou un pavelló sobre armadures de fusta ubicat al segon cos del cimbori de la basílica fins el 1688, data del trasllat de les campanes a la torre de Pere Antoni d'Aragó aconsellant-se que no fossin d'un pes excessiu per tal que pogués fer-les anar un monjo tot sol. Eren vuit les campanes que hi havia i hi romangueren, quietes i dinàmiques, fins el 1835 en què per la llei de desamortització foren despenjades i tirades al cementeri del costat i fetes a trossos a cops de mall per endur-se el bronze. Prèviament, al 1822, durant la primera fugida dels monjos, els veïns de Vimbodí s'emportaren la del claustre, de bell nou restituïda en 1825. També ha fet de campanar l'espadanya del dormitori dels monjos des de 1940 a 1945 i d'aleshores ençà el pròpiament dit.

Al 1940 es restaura la vida monàstica començant una nova època. El 20 de maig de 1945, dia de Pasqua

Foto: Arxiu Poblet.

Benedicció de les noves campanes pel pare Abat Maur Esteva.

de Pentecosta, se'n beneiren tres de noves, i el 22 de maig foren pujades al campanar. El 1953 es con-feccionava la major de l'espadaña, la qual amb les tres de la torre constituïren fins a darreries de la dècada del 1980, el joc de les campanes, de les quals la major i la primera del campanar estaven mecanitzades, la tercera i quarta eren manuals i es tocaven a corda. El 1990 dues del campanar foren donades a la parròquia de l'Espluga i una tercera a Vallbona, i s'hi instal·laven les actuals. El 1992 es col·locaven als vans del campanar tanques amb paravents inclinats (grans làmines de fusta orientades cap avall amb un angle de 45°) amb la finalitat d'aconseguir l'efecte de caixa de ressonància i una major i millor sonoritat amb l'aspecte conforme avui es pot contemplar.

Campanes antigues

La litúrgia de l'Església i l'assenyalament del temps de manera regular i repetida requerien el concurs de les campanes i, per tant, es pot dir que des de sempre hi hagué campanes a Poblet, essent diversos els idiòfons del monestir al llarg dels segles com ho testimoniaven els llibres de la seva història.

Labat Ponç de Copons (1316-1348) manà fer unes campanes, el seny o campana major, que pesava 28 quintars (feta, sembla, el 1335); una altra, segona en grandària, que era anomenada "de Copons", i una terce-

Foto: BEDMAR.

Campanar actual

ra, que va fer portar de València i per això fou anomenada "la Valenciana". També, sabem el nombre i nom popular d'algunes altres almenys des de darreries del segle XVII però no el de pila ni els textos epigràfics, cosa que no permetrà contrastar-ho amb les antigues que es conserven. Les campanes citades eren: *la Petita del dormitori*, servia per a tocar matines i fer aixecar la comunitat. *La del Refectori del claustre* per a cridar els monjos al refectori i a certes reunions que es celebraven al claustre. *La de Pa i vi*, l'única penjada al cimbori i utilitzada per a tocar en alçar Déu a l'altar major. Les vuit campanes del campanar nou es coneixien per *la Major* o *Bernarda*, *Salvaterra*, *Colombina*, *Valenciana*, *De Capítol*, *De Freres*, *Petita nova* i *Garranyau*. D'aquestes, *la Valenciana*, *la de Freres* i *la de Capítol* eren les més usades per als

actes ordinaris de la comunitat. *La Major* i *la Salvaterra* eren tocades en festes i misses majors, i en les grans solemnitats hi havia repic general. *La Garranyau*, atribuïnt-ho al seu nom i com que a les consuetes no es relaciona amb cap servei, possiblement seria una campana esquerdada. A més hi havia *les matraques* o *masses* per substituir les campanes en emmudir durant el tridu sacre (*gloria in excelsis* de la missa del Dijous sant fins el del Dissabte sant) i al claustre vora la porta d'entrada a la basílica, també hi havia una fusta o massa que es tocava quan els monjos malalts entraven en agonia.

Campanes actuals

A hores d'ara són onze les campanes del monestir. Fora d'aquest recinte hi ha unes altres tres, ara no estudiades, respectivament ubicades a l'espaldana de la capella de Santa Caterina (1250), a la de Sant Jordi (1452) i a la Porta de Prades o Torre del rellotge, en una estructura metàl·lica a la teulada hi ha la campana per al rellotge adquirits a la casa Portusach de Barcelona al 1945.

1. Campanar

El campanar, dissimulat i situat entre la basílica i la sagristia nova, és una torre no excessivament alta, de base quadrada amb vuit portals d'arc de mig punt, dos per costat, a hores d'ara closos per tanques de fusta. Les sis campanes que al-berga han estat foses per la fundició alemanya Glocken und Metallgiesserei d'Albert Bachert a Heilbronn. Daten de 1990. Són una donació al monestir i malgrat tenir el corresponent nom es coneixen més bé pel número correlatiu, de major a menor, en funció del tamany. Totes estan orientades a l'oest i col·locades simètricament en una sòlida estructura de fusta en dos nivells diferents, les

petites al superior i les grans a l'inferior. L'eix recte, el jou reduït és de fusta de forma pseudotrapezoidal (dues travesses) ferrat amb dos tirants i dues argolles de subjecció, una a cada costat del braç, sistema idèntic en totes. Els batalls metàl·lics amb una bola molt gruixuda amb remat distal sense peçó, és a dir preparats per tocar sistema *lan-cé*, comú a tota Europa central i occidental. Són tocs de semivolteig a 110° o de mig vol (amb l'inconvenient de no poder fer-se manualment ni reproduir-se els tradicionals) i tocs de percussió exterior (martell equival al cop de batall). Funcionen per un programa d'ordinador, situat a la porta d'accés a les escales del campanar des de la basílica, que posa en marxa el corresponent mecanisme mitjançant una roda col·locada a llur braç esquerre llevat de *la Francesca* que el té a la dreta. Dues –*la Beneta* (les hores, sense repetició) i *la Francesca* (els quarts)– tenen un electromall percussor exterior al costat esquerre. També des del cor dels monjos de la basílica pot accionar-se la percussió de *la Beneta* (alçar Déu, àngelus) i el brandeig de totes.

Les campanes del temps marquen les hores durant la jornada diària dels monjos per emmudir en el període de descans nocturn, és a dir seguint la tradició secular: toquen durant les hores solars fins a trenc de l'alba, la nit és per descansar, per tant no cal que hi sonin, i a més en aquesta torre no hi ha rellotge. Ambdues sincronitzades per ràdio des de l'emissora Deutsche Center Funk de Meinflingen, un sistema digital i de perfecció total que reconeix el codi per la informació completa del temps (any, mes, dia, hora, minut, segon, anys de traspàs). El pas d'horari d'estiu i d'hivern es realitza en una fracció de temps que no sobrepassa a un segon. Com s'ha dit, els tocs de

les hores sonen des de les cinc del matí fins a finalitzar les completes amb total sintonia amb la campana de la Torre del Rellotge, la qual dóna les mitges i les hores les vint-i-quatre hores seguides.

Les campanes –per noves, i arrecherades de l'exterior encara mostren la peculiar patina bronzina pseudodaurada, fan goig– morfològicament són idèntiques així com la topografia i tipografia de les inscripcions, totes escrites en lletres capitals industrials i en alt relleu, a la cara anterior (exterior) del mig del vas, el cos més reduït de les lletres del text correspon al semicercle anterior del terç en el text: MONASTERIO DE SANCTAE MARIAE POPULETO. ANNO DOMINI MCMXC. *Decoracions*: posterior, peu: la marca de fàbrica (arc de mig punt amb la llegenda A. Bachert, sobre un rectangle per base amb la inscripció Heil-Bronn, a l'espai interior intercolumnar i sobre la base un vas d'una campana) i per sota 1990. La marca de fàbrica i la data són idèntiques (localització i dimensions) en totes les campanes.

De menor a major són: 1. *La Joana*: instal·lada al centre del nivell superior: boca 56 cm, pes aproximat d'uns 102 quilos. Nota fonamental fa#, veu soprano. El text: NIMBUM FUGO FESTA DECORO. 2. *L'Antònia*: instal·lada al costat sud del nivell superior: boca 63 cm, pes d'uns 145 quilos. Nota mi, veu soprano. El text: DEFUNCTOS PLORO. 3. *La Carme*: instal·lada al costat nord del nivell superior: boca 76 cm, pes d'uns 254 quilos. Nota do#, veu soprano. El text: PROTEGE PRECE PIA QUOD CONVOCO: / SANTA MARIA. 4. *La Francesca*, la dels quarts o la tercera, instal·lada al costat nord del nivell inferior: boca 87 cm, pes d'uns 381

quilos. Nota si, veu mezzosoprano. El text: VOX MEA, VOX VITAE VOCO VOS AD SACRA VENITE. 5. *L'Eulàlia*, la mitjana, instal·lada al costat sud del nivell inferior: boca 99, pes d'uns 563 quilos. Nota si#, veu tenor. El text: LAUDO DEUM PLEBEM VOCO MONACOS CONVOCO. 6. *La Beneta*, la grossa o el seny, instal·lada al centre del nivell inferior: boca 127, pes d'uns 1.182, nota mi, veu baixa amb una *epigrafi*a en la cara anterior del terç: MONASTERIO DE SANCTAE MARIAE POPULETO. ANNO DOMINI MCMXC. Mig: VIR DOMINI BENEDICTUS OMNIUM IUSTORUM / SPIRITU PLENUS FUIT IPSE INTERCEDENTS PRO / CUNTIS MONASTICHAE PROFESSIONES. AMEN. Posterior, mig: COMUNITAS POPULETI VITAE MONASTICHAE IN / LOCO ISTO INSTAURATE QUINQUAGESIMUM / ANNIVERSARII COMMEMORANS HOC OPUS MUNIFICENCIA AMICORUM FIERI FECIT. Aquestes inscripcions són l'explicació de llur perquè i qui les va sufragar, cosa suficient per no fer més comentaris al respecte.

En la memòria col·lectiva, el so de la campana evoca immediatament la pertinença a una comunitat de vida i de fe i, en aquesta comunitat, la campana en cadascun dels comunitaris, amb el seu so, anuncia l'esdeveniment del seu perquè ambivalent: el dolor i el goig, com trobem reflectit a les pobletanes (número 2, 3, 5 i 6, i en la major de l'espadanya, com després es veurà), la típica inscripció medieval de la funció de les campanes, és a dir el díctic que imita i simbolitza llur so, la glossa ara fraccionada que degudament seria: *vox mea, vox vitae voco vos ad sacra ve-nite (Francesca) / laudo Deum plebem voco monacos convoco (Eulàlia) / defunctos ploro*

(Antònia) / *nimbus fugo festa decoro* (Joana). Es completa amb *protege prece pia quod convoco*: / *Sancta Maria* (Carme).

L'estat actual d'aquest joc és excel·lent. Es caracteritza per la perfecta harmonia aconseguida pròpia de l'empresa en el delicat procés de la seua construcció, provada afinació i sonoritat musicals. Potser estiguen instal·lades una mica baixes respecte els portals i l'esplandit de les teulades adjuntes i si més no pel fet que aquesta torre no és alta, no obstant el qual potser afavorit pel fet d'haver tan-cat les finestres amb paravents inclinats al més pur estil de la *jalousien* germànica, la musicalitat i sonoritat, especialment dins el recinte, són d'un volum i acústica extraordinaris. Amb tot és de

Espadanya del monestir.

Foto: BEDMAR.

ressenyar que la instal·lació també és a l'europea, el sonar les campanes és diferent a l'històric pobletà i a la forma tradicional catalana, no es reproduïxen ni permeten cap interpretació dels antics tocs tradicionals com tampoc poden fer-se manualment a hores d'ara. No obstant, sense entrar en matisos sobre restaurar, respectar,

rehabilitar i actualitzar; tradició secular o normativa importada; grandiositat o simpleza... és un gran goig poder sentir i escoltar el bell so d'aquestes campanes.

2. Espadanya

Es tracta de l'espadanya del cimafrent dormitori dels monjos (segle XIII). Té un finestral gran inferior, rematat per uns altres tres més petits damunt. Conté dues campanes.

2.1. Campana petita

Campana situada al va central superior de l'espadanya i orientada al nord. La nota fonamental és sol#, i la veu tiple. Fosa per Bachert. Exterior, llegenda en català REINA / DE LA / PAU. Interior: Mare de Déu. No en dispo més dades en no haver pogut accedir-hi els dies de l'exploració (10 setembre i 10 desembre 2002). Fixada de l'ansa (tres anelles) a l'eix mòbil per la roda per brandejar al seu braç dret, segons el sistema de la casa Bachert.

Toca cada dia per convocar a matines. Aquesta o més bé l'equivalent predecessora pel seu toc incisiu –al dir d'un monjo– és "l'espadella" i la més recordada per les plomes insignes com ara el P. A. Altisent que la cita com la "terrible campana de las 5" o Josep Pla: "a les cinc del matí, en punt, sento tocar, per una campana de la basílica, quaranta vuit campanades. És l'hora que els monjos es lleven. Surten de la personal habitació amb la cogulla blanca i la caputxa corresponent, travessen el gran dormitori del convent o el claustre major i van a la basílica. És el primer cant litúrgic, que fan amb l'aparició del dia".

2.2. Campana major

Instal·lada al portal inferior, el més

gran de l'espadanya, està orientada al nord. Possiblement siga una refosa d'una altra "romana" de 1.000 quilos (1946). El seu nom de pila *Maria-Manuela-Consolació*. Diàmetre de boca de 118 (altura del bronze 100, vora 13), pes d'uns 951 quilos. Campana de sis anses (nou anelles), forma és "esquilón" industrial. La nota fonamental re, i la seva veu baixa. Data de 1953 i fou fosa per Barberi d'Olot.

Epigrafia. Inscricions: (Lletres capitals industrials). Circulars: Terç inferior: LAUDO DEUM CONGREGO MONACOS EXCITO LENTOS VIATORES ADNUNCIO. FUNERA PLANGO / Mig: MARIA-EMMANUELA CONSOLATIONE / APELLOR / MARIA GARCIA POSITUM EST. / Mig-peu, orla superior: EMM. D. ARACIL BORRAS AB HONOREM SUAE MATRIS OBLATUM CUM POPULETO DICATUM HOC NON SEX AN DNI M DCCCC XXXXVI / SUMPTIBUS C. V. / Orla inferior: PRAESTANTIBUS REFUNDUM COOPERANTIBUS. CC. V. ET EMM GARCIA DE OLALLA ET C.E.M.A. CONSOLATIONE D. AYGUA-VIVES ET OCURRENTE VIII. CENT. D. BERNARDI AB CLARAVAL SEPT. AN DNI. M.D.CCCC.LIII / Peu, interior: BARBERI FUNDIDOR / OLOT. Deco-racions: Circulars: Terç: orla vegetal amb temes cristològics intercalats (cercle i al seu interior entrelaçades l'X, P i †) / Mig-peu: dos cordons, text, dos cordons, text, cordó i orla de garlandes vegetals. Localitzades: Mig: exterior sant Bernat. Interior: escut de l'Abadia de Poblet.

Comentari: La campana està fixada a l'eix per al semi vol mecanitzat (braç esquerre), motiu pel qual se li canvià la truja i el martell percussor. El batall està preparat *ex professo* per al brandeig tipus semivolteig. El vas està en bones

condi-cions i la campana fora d'ús per restar a l'espera de la rehabilitació. Les inscripcions són textos moderns en què apareixen el motiu, el donant, el nom i la datació, sant Bernat, l'escut de Poblet i la marca de fàbrica. El díctic-llegenda reproduït, molt emprat en l'epigrafia de les campanes, és el mateix que trobem, fragmentat en les homònimes de la torre. Aquesta campana, *la major*, ha estat la més emblemàtica del monestir durant més de tres dècades (1953-1990) i per la seva col·locació és molt vulnerable –com llurs predecessors del cimbori–

Foto: BEDMAR.

Campanes antigues sense ús

als llamps i els vents de Lleida que, de vegades, la tornen boja.

3. Campanes sense ús

Són tres campanes d'èpoques diferents aquí col·locades i subjectades amb suports metàl·lics al mur meridional del porxo de les Cases Noves. En tractar-se de béns històrico-patrimonials es referiran llurs característiques com pertany a aquestes peces de museu.

3.1. Campana número 1

És la més exterior de les tres. Procedeix de la porteria del monestir.

Es tracta d'una campana d'una ansa (tres anelles), perfil "esquilón colmena" industrial. Diàmetre de boca de 29 (altura bronze 26, vora 2,5), pes aproximat d'uns 14 quilos. La veu és tiple i la nota fonamental no valorable.

Epigrafia. Inscipcions: (T): creu grega potençada emmarcada per motlle quadrat, (lletra capital industrial, abreviatura en superíndex) STAMARIA ORA PRO NOBIS. *Decoracions:* Circulars: Terç: dos cordons, llegenda, dos cordons / Mig: tres cordons / Mig-peu: tres cordons / Peu: tres cordons. *Localitzades:* Peu: lateral dret, l'Assumpció emmarcada per un rectangle i una altra figura indesxifrable al lateral esquerre. *Posterior:* marca de fàbrica (Bonaven[tura] / Pallés / ME FECIT 1833). *Exterior,* peu: creu simple calvari sobre tres graons, emmarcada per un rectangle.

Comentari: És una campana interessant, de la primera època de la prestigiosa casa de Barcelona amb una gran activitat durant el segle XIX. El text correspon a les lletanies. El vas està esquerdat de daltabaix (terç-vora) en tota la part lateral interna. Podria soldar-se.

3.2. Campana número 2

És la situada al centre. Procedeix del va central de la part superior de l'espaldanya del dormitori del monjos. Amb un diàmetre de boca de 48 (altura bronze 43, vora 4), i un pes aproximat d'uns 65 quilos. La nota fonamental és si i la seva veu soprano. És de forma clàssica amb una ansa –voretada per un cordó– de tres anelles amb una altra inferior (al mig) més petita. És la més antiga de les existents al monestir.

Epigrafia. Inscipcions: Terç: (lletres gòtiques textuals minúscules): cinta de

filacteris vegetals emmarcats per rectangles alternant amb les paraules del text: *sancta cecilia ora pro nobis tibi deum aleluia*. *Decoracions:* Circulars: Terç: dos cordons, text, dos cordons / Mig: cinturó de fulles de xiprer / corretga de fulles de xiprer / Peu: tres cordons. *Localitzades:* Terçmig: emmarcats per un rectangle i a l'interior de casalicis gòtics, lateral dret: l'Anunciació. *Exterior:* Trinitat; lateral esquerre: sant Miquel / Exterior, a sota del cordó i emmarcat per un hexàgon apaïsat, un gosset.

Comentari: Morfològicament és una campana de perfil "esquilón" esvelt remedant la tradició gòtica amb un cordó cinturó-cíngul floral de fulles de xiprer, una forma d'ornar el vas que perdurà fins les darreries del segle XVIII. El text, escrit en minúscules gòtiques, és de les lletanies; l'advocació és molt infreqüent en la demarcació. Batall, d'una època posterior, solt, tipus àncora amb peçó distal. Per la forma del vas, tipus de l'ansa, l'epigrafia i el text es pot datar de mitjans del segle XVI. És una campana de gran importància i mereixedora d'Incoacció per declarar-la Bé d'Interès Cultural. Caldria soldar l'ansa, en haver estat serrada per a baixar-la del portal i totalment recuperable.

3.3. Campana número 3

Instal·lada a la part més interior, a l'angle de confluència dels murs del porxo. És l'única que procedeix del campanar. Té tres anses (set anelles) i és el típic perfil "esquilón belga". Diàmetre de boca de 66 (altura bronze 58, vora 6,5) i un pes aproximat d'uns 166 quilos. Data de 1768. La nota fonamental és mi i la seva veu soprano.

Epigrafia. Inscipcions: (Lletres capitals humanístiques, sobre motlles qua-

drats). *Localitzades*: XPS VINCIT XPS IMPERAT AB OMNIS MALO NOS DEFENDAT, motlle quadrat girat amb fulla de parra. I (ídem més petit) 7 (ídem) 68 (ídem). *Decoracions. Circulars*: Terç: dos cordons, llegenda, dos cordons / Mig: tres cordons / Peu: dos cordons. *Localitzades*: exterior, sobre el cordó superior del migpeu, creu de calvari de tres graons tot decorat amb fulles de xiprer. Mig alt: posterior, cor travessat per una sageta emmarcat per un rectangle envoltat per un escut francès reforçat per fulles de palmera.

Comentari: El batall és una canya de fusta cilíndrica uniforme amb un anell metàl·lic percussor, extrem perforat (corda batallera); dos reforços metàl·lics al seu extrem superior conformen l'ansa batallera, lligams de corretja de fixació a l'argolla. És de gran interès etnogràfic. El text correspon a les laudes galicanes. És una campana molt interessant i bellíssima tant per la línia com per la seva austeritat decorativa. L'estat de conservació és bo.

Epicrisi

Les campanes de Poblet que són femenines (les efígies dels sants nominals només són masculins sant Joan, Antoni, Francesc, Benet i Bernat, les altres són femenines), estan afinades en 7a dominant de l'escala natural i tonalitat major. Els textos utilitzats, els habitualment emprats sovint i arreu, tots són en alt relleu i escrits en llatí, no n'hi ha en castellà i només la petita de l'espadanya n'ostenta un en català. Les campanes esdevenen uns clars exponents de la fabricació industrial de la corresponent època a excepció de la segona i tercera del porxo de les Cases Noves (ambdues foses segons el sistema artesanal a peu de torre i per tant sense marca de fàbrica): la segona (per la morfologia i decoració

epigràfica) i la tercera (per la seva nitidesa ornamental, perfil i timbre) són les millors.

D'altra banda donada la importància del toc de campana en la vida conventual, a les consuetes pobletanes es troben referències a la manera de tocarles: des de l'oració del matí, misses, capítol... fins i tot en l'agonia, rituals d'exèquies dels monjos i la defunció d'unes altres persones (llecs, hostes), la qual cal ésser anunciada a la comunitat, així com els tocs tradicionals i quines campanes s'empraven per als corresponents senyals diaris i quotidians i tocs d'especial rellevància. Tot un capítol molt suggeridor que escapa en aquesta comesa.

S'ha escrit molt i bé sobre Poblet, fet que dificulta l'aportació d'alguna cosa nova que no es conega com podria ser aquesta ressenya-inventari dels nous bronzes que fan gaudir de tan bell patrimoni sonor del nostre monestir centenari: una santa llar amb velles virtuts.

"Laudate dominum in cymbalis bene sonantibus" (Sl 150, 5).

Nota

Per les característiques de l'article i per motius de compaginació i espai s'ometen les referències bibliogràfiques que resten a disposició de l'interessat.

Resum

En aquesta nota, després d'un breu record històric, es descriuen les característiques generals de les campanes ubicades dins el clos del Monestir de Santa Maria de Poblet al temps que es transcriuen les inscripcions i analitzen les decoracions amb la finalitat de catalogar-les.

Rafel Montferrer

UNA CARTA D'EDUARD TODA ALS "PAPERS DE SALAMANCA"

Un amic va fer arribar a les meves mans la revista *Sàpiens*, editada pel grup d'Enciclopèdia Catalana, corresponent al desembre de 2002. Hi volia llegir uns articles sobre el romànic i sobre el centenari de Verdaguer. La meva sorpresa fou de trobar en un dossier dedicat a reproduir i comentar alguns dels documents portats a Salamanca després de 1939 pels guanyadors de la guerra civil i que es troben dipositats en l'Arxiu dedicat a aquell esde-veniment bèl·lic. Papers que amb tot el dret es reclama que tornin als seus legítims propietaris de Catalunya, institucions i particulars.

Penso que la carta o és inèdita o molt desco- neguda. Val la pena fer-ne un petit comentari i transcriure sencer el document. La carta o targeta -la reproducció gràfica de la revista no permet de veure les mides exactes- va dirigida pel President del Patronat de Poblet, Eduard Toda i Güell, al Conseller de Cultura de la Generalitat, Ventura Gassol, i va datada el 27 de juliol de 1936, és a dir, pocs dies després de la insurrecció militar. D'una banda li recorda els valors històrics i artístics que té el monestir de Poblet i que ell va reunint en el museu; de l'altra veu que davant l'alt grau d'inseguretat que

es viu, els treballadors que té al monestir prou feina tenen amb el seu treball de recuperació de les ruïnes i no poden fer una feina de vigilància. Per tot això li demana l'enviament de set o vuit mossos d'esquadra per uns quants dies -ja que ell pensa que la pertorbació social serà breu-, que garanteixin l'ordre i la seguretat del lloc i dels seus estadants. Aprofita també per parlar dels diners que s'empraven en les obres i demana la tramesa urgent de 10.000 pessetes per cobrir els deutes acumulats de les darreres setmanes. No sabem quin resultat obtingué, almenys en la part econòmica, perquè els mossos no vingueren a Poblet, i Ventura Gassol en aquells moments tenia altres maldecaps.

Li recorda també la urgència amb què cal recollir els béns del monestir de Vallbona, abans no siguin destruïts pels revolucionaris. Toda recollí dels llocs dels voltants nombrosos objectes artístics i documents dels arxius que conservà a Poblet fins després de la guerra. Malauradament no va poder actuar en tots els llocs i no pogué estalviar així una irreparable pèrdua del patrimoni cultural de la Conca i dels encontorns. No tingué però la mateixa diligència per preservar la vida de persones que vingueren a cercar

Eduard Toda

Ventura Gassol.

PATRONAT
DEL
MONESTIR DE POBLET 27 Juliol 36.

A

F. Poblet

PRESIDENCIA

Honorable Ventura Passol
Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya

Ben estimat amic seguint les instruccions de vostre decret del 23 corrent, vau reunir al museu de Poblet nombrosos materials de interès artístic i arqueològic que convé conservar. Livo, a més dels objectes ja existents aquí, reclamen una custòdia que volem organitzar amb element de les milícies de Linyosa i Vimbodí; però com estan compromesos d'obres que avui han entrat al treball, vos prego de dir-me si en cas necessari no s'podrien destacar aquí per uns dies 7 o 8 mossos de la leguadra, com s'ha fet a Montserrat.

Avui retorna tot hom al treball, que seguiréu com en les setmanes anteriors. Tenim un pressupost de mil pessetes setmanals

sol de jornals, i un tres mes per materials. Si doncs, urgint l'euro de crèdit, al menys per deu mil pessetes, doncs el mes passat feu liquidat amb deute i aquí ja s'heu ara la setmana anterior.

Vos prego que'm crideu per telèfon per a donarvos més aclariments. He preu organitzar aviat la recollida dels elements de Vallbona, que poden vindre a Poblet a vos en donau les ordres.

sempre vostre millor amic

Lluís Toda

Foto: E. Borràs.

Les tombes dels ducs de Cardona i les restes molt malmeses dels mausoleus reials, als anys 1930.

refugi al monestir i foren deixades a mans dels seus assassins.

El document està timbrat a l'esquerra amb una capçalera que diu Patronat del Monestir de Poblet – Presidència. Està escrit a mà i en la seva transcripció hem conservat la seva grafia encara que no s'avingui amb la gramàtica catalana actual. A l'anvers porta un segell rodó que diu A.H.N. Guerra Civil – Barcelona – Sección Políticossocial, i a mà les referències A Poblet leg. 264/7 N° 5. Al revers hi ha un altre segell, mig esborrat, amb l'escut d'Espanya d'abans de 1978 on es pot llegir *Recuperación de documentos – Barcelona*.

La lletra molt clara i llegible d'en Toda facilita la seva total transcripció sense cap dificultat. El text diu:

27 juliol 36

Honorable Ventura Gassol

Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya

Ben estimat amic, seguint les instruccions de vostre decret del 23 corrent, vaig reunint al museu de Poblet nombrosos materials de interès artístic i arqueologic que convé conservar. Aixó, ademés dels

objectes ja existents aquí, reclaman una custodia que volem organitzar amb elements de les milícies de Espluga i Vimbodí, però com estan compostes d'obriers que avui han entrat al treball, vos prego de dirme si en cas necessari no's podrien destacar aquí per uns dies 7 ó 8 mossos de la Esquadra, com s'ha fet a Montserrat.

Avui retorna tothom al treball, que seguirem com en les setmanes anteriors. Tenim un presupost de mil pessetes setmanals sols de jornals, i un ters mes per materials. Es doncs, urgent l'envio de credits, al menys per deu mil pessetes, doncs el mes passat fou liquidat amb deute i aquí ja 's deu are la setmana anterior.

Vos prego que'm crideu per teléfono per a donarvos mes esclariments. És precis organitzar aviat la recollida dels elements de Vallbona, que poden vindre a Poblet a vos en doneu les ordres.

Sempre vostre millor amic

Eduard Toda (rubricat)

Jesús M. Oliver

LA BOSSERIA

Al llarg dels números anteriors les portades de la Revista han estat reproduccions de les de la primera època de la revista Poble, obra d'Enric Cristòfor Ricart Nin, pintor, gravador i xil·lògraf que, entre moltes obres, féu les il·lustracions per a l'Antologia Líria de Poble (1950). Amb aquest número 6 encetem l'obra d'un altre dibuixant i restaurador del segle XX, Marià Ribas i Bertran. D'entre les seves obres figura "Poble en 1830: Representació dels monuments de l'històric monestir destruïts al segle XIX", editada a Mataró l'any 1935, amb textos d'Eduard Toda i edició d'Antoni Marfà i de la qual hem escollit el gravat que il·lustra la coberta del present número. Marià Ribas i Eduard Toda realitzaren una reconstrucció ideal del Poble d'abans de l'abandó. En aquest cas es tracta de la Bosseria, o dependències que ocupava l'ad-

ministrador del monestir. La primitiva fou destruïda pel foc al segle XVI, i la posterior va ser construïda en el segle XVIII la qual donà a l'edifici tota la seva amplitud i l'uní definitivament amb la capella de Santa Caterina. A la planta baixa hi havia l'espai dedicat al bestiar (vaques i mules) i a la part noble de l'edifici les dependències de la Bosseria. El segon pis estava destinat a emmagatzemar els productes agrícoles per al sosteniment de la comunitat i que provenien dels dominis o baronies de Poble, així com la sal, rebuda per concessió dels reis catalans el segle XII i que els Ducs de Sogorb i Cardona mantingueren, que es guardava a l'anomenada botiga de la sal.

Aquest espai, junt amb el corresponent de l'hospital, és el ha destinat el Ministeri de Foment per a acollir les dependències de la nova hostatgeria tot recuperant els espais volumètrics que contemplem en aquest gravat.

Foto: Arsini Poble.

INAUGURACIONS D'OBRES

La Canalització del barranc de la Pena

El Conseller de Medi Ambient, senyor Ramon Espadaler, amb el pare Abat, el batlle de Vimbodí i altres autoritats i premsa, va inaugurar el dilluns, dia 23 de desembre del 2002, a migdia, les obres de canalització del Barranc de la Pena o de Sant Bernat,

una riera que periòdicament i durant segles, ha causat desperfectes en el Monestir de Poblet. Recordem els famosos aiguats de santa Tecla del 1874, que enderrocaren part de la muralla i que avui encara es veu la seva diferència arquitectònica reconstruïda

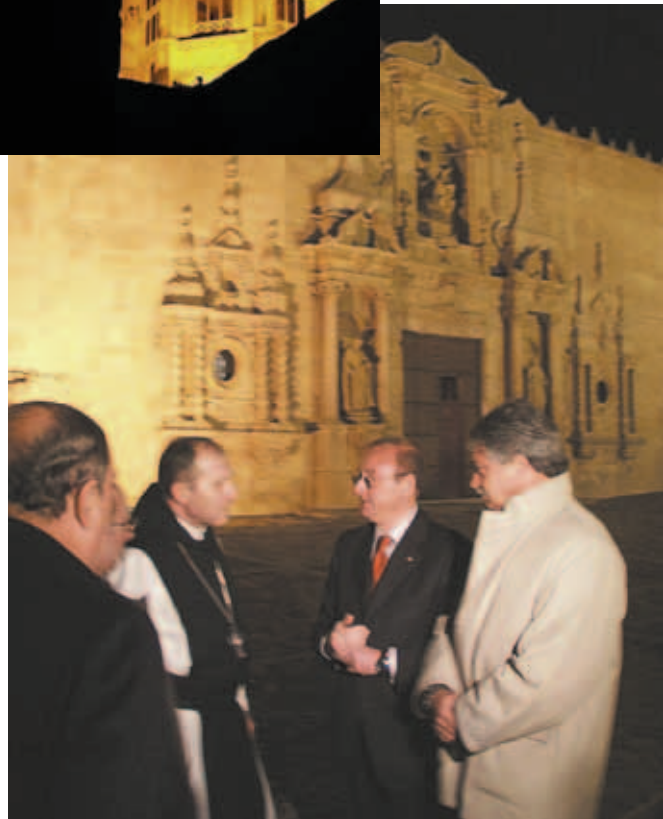
de la resta, i el de sant Lluç del 1920, que afectà a diverses construccions. A la tardor del 1994 l'aiguat s'emportà unes 14 fileres de vinya (ben bé dues de les deu hectàrees plantades), cosa que motivà que el Patronat de Poblet tractés el tema en la seva reunió de tardor de l'any 2000 i s'iniciessin les obres en el començament del 2002. El treball de canalització ha durat deu mesos. L'obra ha consistit en la canalització d'un tram de 630 metres, que passen per l'interior del perímetre emmurallat. La inversió feta, 355.000 euros, ha anat íntegrament a càrrec del Departament de Medi Ambient. Com a complement, s'han plantat en la vorera del Barranc uns 627 arbres d'espècies autòctones, característiques del Bosc de Poblet, amb la combinació d'espècies de fulla caduca, persistent i marcescent, que hi aportarà un valor ornamental i un efecte cromàtic al conjunt del Monestir i al barranc.

Fotos: Arxiu Poblet.

Enllumenat ornamental

Amb la presència del Conseller de Cultura, senyor Jordi Vilajoana, del pare Abat del Monestir, Josep Alegre, l'assistència dels representants de la "Fundació Endesa", que ha patrocinat l'obra, el senyor Gabriel Villalba, director corporatiu de Comunicació, el senyor José María Rovira, director general de Fecsa-Endesa i el senyor José de la Rosa Alemany, director de la Fundació Endesa, a més del batlle de Vimbodí, altres autoritats i premsa, el vespre del dijous, 23 de gener d'enguany, es procedí a l'encesa oficial de la nova il·luminació de la façana principal, la del palau del rei Martí, el "bell i daurat" cimbori, els murs perimetrals, la sagristia nova i altres. Les zones de pas amb balisses, la creu de la plaça, i part posterior de la Porta Daurada, s'han il·luminat amb llums de color blanc, que facilités el caminar, mentre que les diverses façanes exteriors del monument, cimbori, capella de sant Jordi, Porta Daurada, Sagristia Nova, ho han estat amb focus de sodi d'alta pressió i de coloracions gro-guenques, per tal de donar relleu a les tonalitats de les pedres de tot el conjunt, resultant un efecte daurat impressionant. La inversió aportada per la "Fundació Endesa" ha estat de 95.141 euros.

Fotos: Òscar Palau

PROFESIÓN DE FRAY EDWIN

En el número 4 (julio 2002) de la revista "Poblet" (en la página 52) se explicaba cómo fray Edwin vistió el hábito de novicio e inició su año de

prueba regla-mentario en nuestro Monasterio de Poblet. El 8 de diciembre del 2002 terminó su noviciado e hizo su primera profesión por tres años. La profesión se hace según el rito de la orden; se escribe en una cédula de profesión, que luego firman el profesado, junto con el abad que la ha recibido y dos testigos. En la cédula consta que promete estabilidad, conversión de costumbres y obediencia según la Regla de san Benito y las Constituciones de la Congregación, ante Dios y todos sus santos. Con ello se quiere expresar que nuestra vida religiosa no puede tener otro fin último que buscar a Dios, a quien todos debemos glorificar, y que es nuestro fin último. Y buscamos a Dios no a causa de un mérito nuestro, sino porque Él nos ha amado en primer lugar, nos ha buscado y nos ha invitado a entrar en comunión con su misma vida. Por esta razón, nuestra vocación va profundizándose en el esfuerzo constante de buscar a Dios en Cristo. Y a ella damos una respuesta permanente con nuestra profesión, dedicando toda nuestra vida al servicio de Cristo, y constituyendo así una consagración particular de nuestra existencia. Continúa el rito con una oración, en la que el Abad pide al Señor que el que ha de profesar "le glorifique y

contribuya al misterio de la redención". Termina el acto cambiándole el escapulario y la faja blancos de novicio por los correspondientes de color negro

Foto: Arxivi Poblet.

de profeso, propios de la Orden, al mismo tiempo que se le hace entrega del libro de la Santa Regla, para que "observándola fielmente, llegue a la perfecta caridad".

OBLACIÓ DE FRA JOAN BADIA i CORTADA

Nasqué a Torregrossa, a la comarca de les Garrigues, el 2 de juny del 1940. De ben jove net es traslladà a viure amb la seva família a Reus, que ell ha considerat sempre com la seva ciutat. Hi desenvolupà les seves activitats, centrades en les arts gràfiques i en la informàtica. Vingué a Poblet el 10 de juny de l'any 1993, i on inicià el seu postulantat l'octubre del mateix any. Vestí l'hàbit de novici el 2 de setembre del 1994, en la festa dels sants Bernat, monjo màrtir de Poblet, i les seves germanes Maria i Gràcia. Féu la seva primera professió o juniorat, el 26 de gener del 1996. Se li han encomanat els serveis de refetorer i de cuiner, càrrec aquest darrer que comparteix actualment amb Fra Josep Aliaga. A causa de la seva salut, i en no poder seguir el ritme habitual de la Comunitat, fou incorporat a la mateixa com a "oblat regular" el dia 26 de gener del 2003.

ESTUDIANTES DE CABO VERDE EN POBLET

Se ha formado una comunidad de jóvenes, entre 18 y 30 años, que colaboran en la parroquia de Santa Catalina, en la isla de Santiago (en la República de Cabo Verde, África), y viven una vida de trabajo y oración. El grupo ha sido iniciado por un sacerdote de Cabo Verde y tiene el tratamiento de fundación episcopal. Dos de ellos, han venido a Poblet: José Benvindo Alves Fernández y Adilson de Jesús Pereira Leal en busca de formación monástica y teológica.

Crònica de la Comunitat de Novembre de 2002 a l'Abril de 2003

Novembre

Dia 1, divendres: Ha vingut al monestir Mons. Joan Enric Vives, bisbe coadjutor de la diòcesi d'Urgell.

Dia 3, diumenge: Mons. Joan Enric Vives ha presidit la missa conventual. Després del dinar i de la recreació ha marxat.

Dia 4, dilluns: Ha visitat el monestir Mons. Francesco Pio Tamburrino, arquebisbe secretari de la Congregació per al Culte Diví i la Disciplina dels Sagraments. Venia de Montserrat, on ha estat uns dies.

Dia 5, dimarts: A la tarda hi ha hagut Capítol conventual per tractar de la situació econòmica de la comunitat.

Dia 7, dijous: Comença un curset de cant gregorià dirigit pel Sr. Luis Prensa i que ha de durar fins al proper dia 9.

Dia 18, dilluns: El Prior P. Francesc Tulla ha estat internat a la Clínica del Remei de Barcelona, on el Dr. Marià Ubach li ha extirpat un epitelioma de la regió nasal.

Dia 19, dimarts: Avui s'ha instal·lat una nova cuina de gas, que té a més dels fogons tradicionals, una planxa, una barbacoa, una fregidora i un gran forn al vapor.

Dia 20, dimecres: A la tarda ha tingut lloc la reunió del Capítol conventual on s'ha tractat de l'admissió a la professió temporal del novici Fra Edwin Oblitas.

Dia 21, dijous: El P. Abat ha anat a Sant Boi de Llobregat per assistir a la reunió d'abats i provincials de Catalunya, que s'ha fet a la casa dels Germans de Sant Joan de Déu.

Dia 23, dissabte: S'han reunit al monestir diverses persones a les quals s'ha convidat per formar part d'una Fundació que es vol erigir a partir d'una proposta de la Germandat de Poblet.

Dia 24, diumenge: Han arribat a Poblet dos joves monjos de les Illes de Cap Verd a l'Àfrica. Són José Benvindo Alves Fernandes, de 31 anys, i Adilson de Jesús Pereira Leal, de 19 anys. El seu monestir s'anomena de Natzaret i és una nova fundació de dret diocesà que es troba a Cidade da Assomada. Han vingut a Poblet per estar-hi un temps i rebre-hi formació monàstica.

Dia 25, dilluns: El P. Abat ha anat al monestir de Solius per fer-hi la visita canònica.

Dia 29, divendres: El P. Abat ha tornat avui de Solius.

Ha visitat el monestir el Sr. Luis Alejandro, Capità General amb residència a Barcelona. Anava acompanyat d'altres caps militars amb les seves esposes, fins un total de 48 persones.

A la tarda Fra Josep Aliaga ha anat al monestir de Montserrat per assistir demà a l'ordenació de tres diaques i dos preveres, entre ells el germà Ignasi Fossas, fill d'Aiguafreda, com ell mateix.

Dia 30, dissabte: Ha tingut lloc un recés d'un dia per als membres de la Germandat. Hi han participat unes 120 persones. Ha començat per la missa conventual. Després hi ha hagut una conferència del Sr. Miquel Siguan seguida d'un col·loqui. Sexta a la sala capitular i dinar al refetor en silenci i amb lectura. A la tarda hi ha hagut una visita al monestir, una xerrada del P. Francesc Martínez-Sòria, entrega del comentari d'enguany del P. Abat a les antífofes de la O, i la jornada s'ha acabat amb la pregària de les Vespres.

Desembre

Dia 2, dilluns: Avui, i a casa seva de Barcelona, el P. Abat ha lliurat la medalla de la Germandat a la Sra. Maria Costa i Ugeda, que durant molts anys i de manera desinteressada es va ocupar de la secretaria de la Germandat. D'aquesta manera és el primer membre femení de la Germandat de Poblet.

Al vespre ha tingut lloc la presentació del llibre de Mn. Josep M. Ballarín titulat "Poblet: monjos". Ha estat editat per les Publicacions de l'Abadia de Poblet dins de la col·lecció "Quaderns d'art, història i vida de Poblet". La presentació s'ha fet als locals de la Fundació Joan Maragall de Barcelona i hi han assistit, a més de l'autor, el P. Abat, el P. Alexandre Masoliver i el P. Jesús M. Oliver.

Dia 3, dimarts: El P. Abat ha anat a Castellfollit amb el novici Fra Edwin Oblitas i el postulant Josep Antoni Peramos per passar-hi uns dies d'exercicis espirituals.

Dia 8, diumenge: Després de Laudes i a la sala capitular el novici Fra Edwin Oblitas ha fet la professió temporal.

Dia 13, divendres: A la nit ha arribat el P. Maur Esteva, Abat General de l'Orde Cistercenc.

Dia 14, dissabte: Al migdia ha vingut l'arquebisbe de Tarragona Mons. Lluís Martínez Sistach. Ha dinat amb la comunitat al refetor i després ha assistit a la recreació, marxant tot seguit.

Dia 15, diumenge: Pel matí ha marxat l'Abat General.

Dia 23, dilluns: Visita del Sr. Ramon Espadaler, conseller de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya. Ha arribat a la 1h. i ha tingut tot seguit una roda de premsa on ha explicat la constitució de la Junta Rectora del nou Parc Natural del Montsant i les obres de canalització del riu de Pruners en el seu pas pel monestir. Després ha seguit a peu el recorregut del barranc que s'acaba de canalitzar. Seguidament el conseller ha dinat al menjador del forn amb el P. Abat, el P. Prior i altres persones del seguici. A la tarda ha visitat el monestir.

Any 2003

Gener

Dia 11, dissabte: S'han reunit al Palau de l'Abat un grup de persones que formen part de l'anomenada Plataforma contra els abocadors, que s'oposen a la construcció d'un abocador de residus urbans al terme de l'Espluga de Francolí.

Dia 13, dilluns: A la tarda hi ha hagut Capítol conventual. S'hi ha tractat de l'admissió a l'oblació regular de Fra Joan Badia i de diverses qüestions litúrgiques.

Dia 16, dijous: Avui han començat unes classes de cant gregorià donades pel Sr. Luis Prensa, professor de música a Saragossa. Duraran fins al proper dissabte.

Han visitat l'Arxiu del President Tarradellas i han dinat amb la comunitat el Sr. Joan Trulent, Rector de la Delegació de Barcelona de la Universitat Menéndez i Pelayo, i el Sr. Miquel Salazar, coordinador de règim interior i d'hisenda de la Diputació de Barcelona.

Dia 23, dijous: El P. Agustí Altisent ha estat operat a Barcelona: se li ha fet un trasplantament de còrnia.

A la tarda hi ha hagut la inauguració de l'enllumenat ornamental del monestir, que darrerament s'ha fet gràcies a una subvenció de Fundació Endesa. Han assistit a l'acte el Sr. Jordi Vilajoana, conseller de Cultura de la Generalitat, el Sr. Gabriel Castro Villalba, director corporatiu de comunicació d'Endesa, el Sr. José María Rovira, director general de Fecsa-Endesa, i el Sr. José de la Rosa Alemany, director general de la Fundació Endesa. L'acte ha consistit en l'encesa de l'enllumenat, uns parlaments al locutori i un petit refresc.

Dia 24, divendres: Aquesta nit ha estat emès per TV3 un programa de la sèrie "En camp de l'altre", on apareixia un reportatge sobre Poblet de 30 minuts amb els diàlegs que ara fa un any es van fer entre el P. Abat, que representa la postura creient, i en Sr. Joan Francesc Pont, ateu. Ha seguit després un debat entre diversos personatges, creients i no creients, sobre el tema de la fe.

Dia 26, diumenge: Després de Laudes i a la sala capitular ha fet la seva oblació Fra Joan Badia.

Dia 30 dijous: El P. Maties Prades ha estat operat a la Clínica de la Sagrada Família de Barcelona. Li han estat extretes tres pedres a la bufeta de la fel. L'operació ha anat bé.

Febrer

Dia 1 dissabte: El P. Abat ha anat a Vallbona per presidir la professió solemne de Sor Adela Baguer.

A les 10h. del matí s'han reunit els membres de la "Fundació" que prepara la Germandat de Poblet. S'ha decidit que aquesta fundació seria "eclesiàstica" (enregistrada al Ministeri de Justícia de Madrid, amb el vist i plau de la Conferència Episcopal Espanyola) en comptes de "civil" (aprovada per la Generalitat). S'ha constituït una comissió de treball per a la redacció definitiva dels Estatuts, formada pels senyors Ramon M. Mullerat, Antoni M. Andreu i Àngel Garcia Fontanet. Finalment el P. Abat, que ha arribat a l'hora de dinar procedent de Vallbona, ha nomenat president de la Fundació el Sr. Josep M. Bricall, vicepresident el Sr. Ramon M. Mullerat, seretari el Sr. Antoni M. Andreu i tresorer el Sr. Xavier Guinovart.

A les 5h. de la tarda ha arribat el Sr. Josep Piqué, ministre de Ciència i Tecnologia del Govern de Madrid. Anava acompanyat de la seva esposa i d'un fill petit. Ha visitat el museu i algunes parts del monestir i ha marxat a tres quarts de set.

Dia 2, diumenge: Ha vingut al monestir el Sr. Josep Olives, que ha donat al monestir la biblioteca del seu pare, el Sr. Jaume Olives Canals. Es tracta d'una biblioteca molt important amb força obres valuoses, especialitzada sobretot en literatura grega clàssica. Ha vingut acompanyat de la seva família (13 persones), ha

visitat els llocs on es troben els llibres del seu pare, i ha dinat amb el P. Abat a la sala de visites.

Dia 8, dissabte: El P. Abat ha anat a Barcelona, al monestir de monges cistercenques de Valldonzella, per presidir la professió solemne de la monja Núria Illas.

Dia 9, diumenge: A la tarda ha arribat el P. Ramon Ribera, prior del monestir de Montserrat, que predicarà, durant la setmana que avui comença, els exercicis espirituals. Segons ha explicat a la sala capitular abans de Completes, ho farà seguint l'itinerari del llibre dels Salmes.

Dia 15, dissabte: Avui ha presidit la missa conventual el P. Ramon Ribera, que ha marxat cap a Montserrat havent dinat, després de la recreació.

Dia 22, dissabte: El P. Abat, el P. Prior i alguns altres monjos han anat a Castelló de la Plana on s'ha celebrat a la tarda i a l'església concatedral un funeral pel Sr. Llorenç Prades, pare del P. Maties. Havia mort ahir a la tarda i tenia 91 anys.

A la tarda ha arribat procedent de Roma el P. Meinrad Thomas, Procurador General de l'Orde Cistercenc. Ve per donar un curset d'enquadernació de llibres per al noviciat. Ve acompanyat de: Indrek Oper, d'Estònia, expert en enquadrernació, Igor Sava, de Moldàvia, expert en aiguaforts, Cristian Varga, de Romania, xofer i treballador a la Casa General de l'Orde a Roma. També ha vingut per participar en aquest curset Fra Bruno Trnka, monjo del monestir cistercenc de Vyssi Brod, a la República Txeca.

Dia 23, diumenge: Ha arribat per començar el postulantat el jove d'Igualada Salvador Batet, que té 20 anys.

Març

Dia 1 dissabte: Aquesta matinada han marxat en cotxe cap a Roma el P. Meinrad Thoman i els seus acompanyants.

Dia 10, dilluns: El P. Alexandre Masoliver ha anat al monestir cistercenc de la Valldigna, al País Valencià, per fer-hi unes conferències sobre la història d'aquest monestir, actualment sense monjos.

Dia 13, dijous: Els membres de la Junta del Casal de l'Espluga de Francolí han visitat el P. Abat i han fet ofrena al monestir del títol de soci d'honor del Casal.

Dia 15, dissabte: El P. Abat ha anat al monestir de Solius per assistir a l'enterrament del germà Felip Hortal, que va morir ahir després d'una llarga malaltia.

Dia 17, dilluns: Han visitat el monestir el Sr. Ignasi Buqueras i el Sr. Salvador Sánchez-Terán, respectivament president i vicepresident de la Fundación Independiente. Han fet entrega per a la biblioteca del monestir d'un lot de llibres publicats per aquesta entitat. Eren en una reunió d'empresaris que tenia lloc a Montblanc i han volgut veure l'Arxiu del President Tarradellas.

Dia 18, dimarts: Ha tingut lloc a la Universitat Rovira i Virgili a Tarragona un homenatge al P. Agustí Altisent amb motiu dels seus 80 anys, que fa avui mateix. En el transcurs d'un acte acadèmic, al qual també hi ha assistit el P. Abat, li han donat la medalla d'honor de la Universitat.

Abril

Dia 5, dissabte: Reunió del Patronat de l'Arxiu del President Tarradellas.

Dia 7, dilluns: El P. Abat, el P. Alexandre Masoliver, el P. Maties Prades i Fra Rafel Barruè han anat a Castelló de la Plana. Al matí hi ha hagut una conferència-col·loqui sobre el tema "els cistercencs, avui" a l'aula magna de la Universitat Jaume I. A la tarda una xerrada organitzada pels membres de la Germandat a Castelló, a la sala d'actes de la Caixa Rural de Sant Isidre de Castelló.

Dia 8, dimarts: El P. Abat ha anat a Barcelona a la presentació del llibre titulat: "Tarradellas o la reivindicació de la memòria". Aquest llibre ha estat editat per la Diputació de Barcelona amb motiu d'una exposició sobre el President Tarradellas, que s'inaugurarà demà.

Dia 9, dimecres: El P. Abat ha anat a la inauguració de l'exposició "1899-1988: Tarradellas o la reivindicació de la memòria". Aquesta exposició es fa al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona i restarà oberta fins al dia 25 de maig. El material que s'hi exposa prové de l'Arxiu del President Tarradellas a Poblet.

Dia 12, dissabte: Aquest vespre ha arribat el P. Maur Esteva, Abat General de l'Orde Cistercenc. Ve per donar un curset sobre la Regla de sant Benet al noviciat. A les 9,30 h. de la nit ha tingut lloc a l'església un concert donat per l'Orfeó Santa Coloma, sota la direcció de Frederic Prat. Han interpretat en primer lloc peces de música religiosa, acompanyades de l'orgue per Josep Antoni Peramos, postulant de Poblet. En una segona part han interpretat una selecció de peces de l'òpera rock Jesucrist Superstar.

Dia 13, diumenge: Avui, diumenge de Rams, ha presidit la missa conventual i la processó el P. Abat General.

Dia 14, dilluns: El P. Abat, acompanyat del P. Josep M. Recasens, han anat a la Seu d'Urgell. El P. Abat ha donat una conferència sobre el sacerdoti davant dels preveres del bisbat d'Urgell i després ha participat a la missa crismal a la catedral.

Dia 16, dimecres: L'Abat General ha marxat de bon matí cap a Roma. Han arribat, per passar la Setmana Santa a Poblet, dos joves monjos del monestir de Natzaret de les Illes de Cap Verd.

Dia 21, dilluns: Ha arribat a Poblet Mons. Juan José Omella, bisbe de Barbastre-Montsó i administrador apostòlic de Jaca i Osca.

Dia 23, dimecres: Com cada any, membres del Reial Cos de la Noblesa de Catalunya han vingut a Poblet el dia de Sant Jordi per assistir a una missa a la capella de sant Jordi i dinar amb la comunitat al refectori.

Dia 25, divendres: Al matí hi ha hagut reunió del Capítol conventual per escollir els delegats de Poblet al pròxim Capítol de la Congregació Cistercenc de la Corona d'Aragó. Han sortit escollits el P. Prior Francesc Tulla, el P. Benet Farré, Fra Xavier Guanter, el P. Maties Prades i Fra Josep Aliaga. Com a suplents el P. Jesús M. Oliver i Fra Lluís Solà.

Havent dinat ha marxat Mons. Juan José Omella.

Dia 26, dissabte: El P. Abat, acompanyat del P. Alexandre Masoliver i de Fra Plàcid Boqué, han anat al monestir de monges cistercenques de Lazkao, al País Basc, per assistir a la professió solemne de Sor Elbia Palomares i a la celebració dels 50 anys de professió de Sor Encarna Arratibel. També venia Fra Josep M. Cabañes, que han deixat el monestir de Tulebras, on es desenvoluparà el curset de formació dels trapencs d'Espanya.

Dia 28, dilluns: Han vingut a Poblet el P. Edmon Garreta i el P. Jaume Gabarró, de Solius. Acompanyaven a un monjo del monestir benedictí suís d'Einsiedeln i un alumne d'aquest.

Dia 29, dimarts: Els monjos del monestir trapenc navarrès de La Oliva han vingut en dia d'excursió a Poblet. Han participat a la missa conventual, han dinat amb la comunitat al refector i després hem anat tots plegats a la sala de recreació.

NECROLÒGICA

El germà Felip Hortal i Sala, de 67 anys, el primer monjo difunt del Monestir de Solius, va deixar aquest món el dia 14 de març del 2003 a la tarda, després de tres anys de lluitar amb la malaltia i amb molta serenitat davant la mort, i per això ens ha fet el do d'una gran pau. Havia nascut a Osor (Selva) el 7 de maig del 1935. Va vestir l'hàbit a Solius el dia 1 d'octubre del 1967, el mateix any de la fundació. Va professar-hi l'1 de desembre

del 1968 i, doncs, ha viscut fidelment durant 34 anys la seva professió. La missa exequial i l'enterrament, a Solius mateix, va tenir lloc el dissabte 15 de març, l'endemà del seu traspàs, amb una multitud de fidels i amb l'assistència del P. Abat i alguns monjos de Poblet, així com també amb una representació de Montserrat, acompanyant els cants el germà Odiló, del dit monestir. El germà Felip, home de profunda fe i pietat, tenia una gran devoció a la Mare de Déu. Fruit d'aquesta ens ha llegat una col·lecció de Goigs, i una altra de mariana (sobretot postals d'imatges) amb més de 5.000 advocacions diferents, de tot el món. Era el campaner de la comunitat, a la qual serví abnegadament en els treballs de bugaderia i de cuina. Que Déu li ho recompensi.

Jaume Gabarró

VISITA DE LOS MONJES DE LA OLIVA

La visita a Poblet formaba parte de los actos celebrativos de los 75 años en que los monjes cistercienses entraron en el monasterio de la Oliva. Como explicó el padre Abad, Francisco Sánchez Alías, en su alocución, cuando la Revolución francesa (s.XVIII) expulsó a los trapenses –sus antecesores– de Francia, un grupo de ellos desembarcó en Salou y se hospedaron durante un par de años en las dependencias que los monjes cistercienses de Poblet les ofrecieron. Mientras tanto buscaron otra localización y encontraron el Priorato de Santa Susana, en Maella (Aragón), que era una filial del monasterio de Escarpe. El mismo precio que los monjes de ese lugar les pedían, se lo adelantaron los de Poblet, pudiéndolo devolver unos años después. Luego se pasaron a Getafe y, finalmente, a la Oliva, en donde todavía están.

La visita a Poblet era en acción de gracias recordando las atenciones recibidas por sus antecesores. Ese monasterio navarro, famoso por sus recuerdos históricos y su grandeza arquitectónica, uno de los más artísticos de Navarra, fue fundado por el rey García Ramírez en 1134, con monjes cistercienses venidos de Escaladei, viviendo todavía san Bernardo. La

iglesia no fue concluida hasta 1198. Durante la Edad Media el monasterio siguió su vida ordinaria. Las guerras con Francia trajéronle no pocos disgustos, que se aumentaron con la guerra de Sucesión. Durante la Revolución francesa se instalaron en él numerosos religiosos y caballeros franceses, entre ellos el obispo de Narbona, que murió allí. En 1808 el mo-

Foto: Arxina Poblet.

Foto conjunta de los monjes de La Oliva con algunos monjes de Poblet.

nasterio fue sitiado, saqueado e incendiado en parte por los franceses, que se llevaron presos a los monjes y se incautaron de sus posesiones. Fernando VII les restituyó a su primer estado seis años después. Ce-

rrado en 1820, volvió a abrirse en 1823, cuando cayó el sistema constitucional, pero la comunidad fue disuelta definitivamente por las leyes de 1835. En 1925 fue restaurado monásticamente por los monjes cistercienses de la estrecha observancia venidos de Getafe, que levantaron edificios al lado de los históricos, en donde instalarse, plantaron viñas y elaboran vinos de renombre.

Foto: Norberto.

Vista del monasterio de La Oliva

ENTREVISTA A JOSÉ LUIS MILÀ

D'acord amb el costum d'alternar aquest apartat d'entrevistes una vegada a un eclesiàstic i l'altra a un laic, aquesta vegada hem entrevistat a José Luis Milà, un dels membres més antics de la Germandat i durant molts anys membre de la Junta.

El Sr. Milà va néixer el dia 1 de maig de 1918 a Barcelona a la Pl. de Sant Jaume cantonada amb el carrer Ferran, on hi residí la família fins l'any 1936.

La família Milà té una llarga tradició dedicada a l'advocacia. El seu avi fou advocat i alcalde de Barcelona, i el seu pare, José Mª Milà i Camps, també advocat, ocupà la presidència de la Diputació de Barcelona durant la Dictadura de Primo de Rivera així com un lloc a l'assemblea nacional per Unión Patriótica i fou nomenat pel rei Alfons XIII primer compte de Montseny, en agraïment als serveis prestats a la corona.

El juliol de 1936 la família Milà es trobava passant l'estiu a la seva

residència d'Esplugues. Dies després de la revolta dels militars d'Àfrica, el seu domicili a la Pl. de Sant Jaume fou ocupat i saquejat. L'actual comte de Montseny encara conserva al seu despatx una fotografia de la Pl. de Sant

Foto: Arxíu Pobllet.

Jaume amb el mobles llençats des del balcó de la casa de la família Milà.

El més de juliol de 1936, en esclatar la guerra civil, José Luis Milà havia complert tot just divuit anys. La família fugí a Puigcerdà i d'allí a França. El seu pare buscà refugi a casa d'uns amics a Esplugues, decidint finalment lliurar-se a la policia del Govern de la Generalitat, que el traslladà al vaixell Uruguai on hi restà fins el novembre del 36 en què fou conduït al castell de Montjuïc.

El govern encapçalat pel general Franco, fou contrari a l'intercanvi de presoners fins el novembre de 1936, José Luis Milà ens apunta com a raó que el 20 de novembre de 1936 es produí a Alacant l'afusellament de José Antonio Primo de Rivera. José M. Milà i Camps fou bescanviat pel diputat republicà Casanelles i traslladat del castell de Montjuïc al port de Barcelona, on ell es pensava que l'afusellarien, però allí fou rebut pel cònsol francès i embarcà al vaixell *Émérité II* que el portaria al port de Marsella on es retrobà amb la família.

La família Milà passà de Marsella a San Remo i de allí a Gibraltar per instal·lar-se finalment a Sevilla. El jove José Luis Milà s'incorporà a les tropes franquistes i va acabar la guerra com a tinent d'aviació després d'haver format part del Terç de Nostra Senyora de Montserrat. Aquesta participació en el conflicte civil el marcà profundament i ens permet entendre que malgrat la seva edat hagi participat de manera activa a les darreres manifestacions en contra de la guerra.

Acabada la guerra la família Milà retornà a Barcelona i ell estudià dret. Finalitzats els estudis s'incorporà al despatx familiar i exercí durant tota la

seva vida laboral d'advocat. Cal destacar el seu assessorament jurídic a importants empreses com l'Espanya Industrial i Bayer.

També participà a la fundació de l'empresa Montesa-Bultaco, activitat que està lligada a la seva passió per les motos. Fins passats els 80 anys se'l podia veure dalt d'una moto, avui ja ho ha deixat més per pressions de la família que per voluntat pròpia.

El Sr. Milà està casat amb Mercedes Mencos. Tenen sis fills, dels quals dos són coneguts periodistes, i 9 néts.

La vida de José Luis Milà ha estat marcada per un altre fet, la seva pertinença al Consell Privat de D. Joan de Borbó, en uns anys en què més que un honor això era una pesada càrrega. Està en possessió de la gran creu de Isabel la Catòlica concedida pel Rei a proposta del consell de ministres el passat setembre de 2002.

Al llarg de l'entrevista anirem aprofundint més dintre de la seva àmplia biografia i interessant personalitat.

Sr. Milà, la seva relació amb el monestir de Poblet té un origen familiar en ser el seu pare un dels primers membres de la Germandat. Ens agradaria que ens expliqués com i quan va conèixer Poblet i quins són els seus primers records del Monestir?

"El meu primer record de Poblet, són les visites amb la família, que davant d'aquelles ruïnes, el meu pare s'exclamava que calia restaurar-ho i que tornessin els monjos.

El meu pare va ser un dels primers membres de la Germandat. Jo vaig entrar-hi als anys 50 i en morir el meu pare el P. Abat em demanà d'entrar a la Jun-

ta, des d'on he intentat ajudar al Monestir durant tots aquells anys.

Vaig tenir un paper destacat per la meva doble condició de membre del Consell Privat de D. Joan i membre de la Germandat amb la decisió d'aquell de ser enterrat a Poblet seguint la tradició dels comtes de Barcelona. D. Joan no volia ser enterrat al panteó d'infants de El Escorial, i més d'un cop havia manifestat el seu desig que les seves restes fossin tirades al mar, donada la seva afecció marinera. Havia estudiat a l'Acadèmia Naval de San Fernando i després de la proclamació de la república seguí els estudis a la Royal Navy, malgrat haver de deixar aquesta carrera per no voler renunciar a la nacionalitat espanyola. La resta de la seva vida mantingué la passió pel mar.

La vida de D. Joan estigué marcada per les males relacions amb el general Franco i la difícil situació en què el posà el nomenament del seu fill com a successor d'aquell règim el posà. Un cop exposats al aleshores abat de Poblet, aquest consultà els motius a la Comunitat, que, finalment, accedí a acollir les despulles dels comtes de Barcelona. No tot foren unanimitats. Un dels membres de la Junta de la Germandat en comentar-se el tema digué: "Que conste en acta mi voto en contra".

Així, a la capella de Sant Benet es construïren dos sepulcres, avui buits, ja que finalment foren enterrats, com tots sabem, al panteó del reis, de El Escorial.

Recordo que mantingueren contactes amb el aleshores president del Parlament de Catalunya, Sr. Miquel Coll i Alentorn, sobre com caldria fer en el seu dia l'enterrament de D. Joan

a Poblet. Ell ens digué que els noms de les làpides haurien d'estar escrits en català. Sortint d'aquella reunió vaig reflexionar sobre el tema i tot pensant que això podria ocasionar problemes, vaig trucar a Joaquin Satrustegui, també membre del Consell Privat, per demanar-li que em confirmés si els noms dels reis a El Escorial estaven en llatí. Ell m'ho confirmà i això resolí el problema.

Per cert que, visitant Doña Maria el monestir de Poblet amb la seva filla Pilar, aquesta li comentà a la mare: "Vámonos ya que aquí hace mucho frío y te enterraremos aquí antes de hora". Ja se sap que l'església de Poblet és molt freda"

Un altre aspecte destacat de la seva àmplia trajectòria personal és precisament l'haver estat membre del consell privat de Don Joan de Borbó. Què simbolitzava Don Joan en aquells anys?

"Vaig conèixer D. Joan de Borbó els anys 40. L'any 1947 publicàrem alguns articles clandestins des de Madrid. Els enviàrem ja que consideràvem que era més fàcil publicar-los a Barcelona. Aquí editàrem de març a novembre de 1951 la revista "La Víspera". D. Joan representava el titular de la corona i així fou fins a la seva renúncia. Cal reconèixer que la posició del príncep Joan Carles era molt difícil. Recordo que, nomenat ja rei D. Joan Carles i estant amb ell i D. Joan, jo em dirigia a l'actual rei sense fer servir el tractament que li corresponia. Aleshores D. Joan em digué: "Llámale majestad, coño". I jo li vaig contestar: "Sí señor, cuando su majestad se lo llame se lo llamaré yo". Si avui ens preguntem què hauria fet D. Joan si hagués ocupat el tron, crec que hauria

fet mateix que va fer el seu fill però amb més autoritat."

Aquesta pertinença al consell de Don Joan no fou fàcil i per a vostè tingué un cost personal, quin?

"En general em significà menys portes obertes. Vaig ser detingut com a responsable de la publicació del setmanari "La Víspera" i vaig ser condemnat a sis anys de presó. Tot i que la condemna no fou mai executada, aquesta planava sobre mi com una espasa. Després de la condemna vaig demanar audiència al aleshores ministre de justícia Sr. Antonio Iturmendi, que em va rebre de seguida. Aquell històric carlista em digué: "Usted es Milá, el de los asuntos de Barcelona". I jo li vaig contestar: "Sí, señor ministro, pero quisiera consultarle un tema: Estamos constituidos en reino, ¿hasta dónde podemos llegar los monárquicos para vivir en la legalidad?". Ell em contestà: "Si quiere vivir en la legalidad tranquilamente haga lo que diga el Caudillo". No vaig poder contestar res més que: "Gracias, señor ministro".

M'arribaren a denominar com "el conde comunista", els mateixos que deien allò de "D. Juan 3º izquierda". El final de D. Joan ha estat espectacularment bo, un final que jo no hauria pogut somiar mai."

Sabut és, que existí la voluntat de Don Joan de ser enterrat a Poblet, finalment no fou així. Quins factors, a part de la voluntat del seu fill que fos el panteó dels reis de El Escorial el destí dels seus pares, portaren a abandonar aquesta idea?

"Els preparatius del funeral de D. Joan els férem amb temps, donada la

seva llarga malaltia. Un dia vaig trobar a l'avió a Lluís Reverter, cap de protocol del Govern central, i em comentà que Narcís Serra, aleshores vicepresident del govern, tenia preparat ja el decret que donava a D. Joan la categoria de personatge regnant. Els membres del Consell Privat vam ser convidats al funeral al palau reial; jo havia trucat al duc d'Alburque, Cap de la Casa de D. Joan, i li vaig comentar: "Sólo te pido que no os olvidéis del Consejo Privado". Vam ocupar un lloc destacat al Palau Reial i també a El Escorial. Tot i això, potser sí que ens hauria agradat un gest de reconeixement més concret cap a la tasca del Consell Privat, com, per exemple, una audiència amb el rei Joan Carles."

Quina es la seva postura com a cristià i membre de la Germandat?

"He procurat sempre ser cristià, potser més cristià que catòlic i ara, amb la postura del Papa respecte a la guerra d'Iraq, em sento cada vegada més catòlic. Durant molts anys vaig cooperar amb la parròquia de Sant Just i Pastor com a president de la Junta d'obres. Crec que el Cister té poc paper avui almenys menys paper del que jo desitjaria. Els laics ens hem de preguntar què podem fer des de la Germandat per ajudar els monjos a impulsar el paper del Cister i de Poblet.

Crec que coses com les cartes del pare abat, amb el seu to espiritual, són les que ens calen i que nosaltres hem d'intentar viure el màxim possible aquesta espiritualitat, cadascú segons les seves possibilitats."

Xavier Guinovart i Octavi Vilà

FUNDACIÓ POBLET

La Fundación Monasterio de Poblet ya es una realidad. Se constituirá el próximo mes de mayo, tras la firma por parte del P. Abad del decreto de constitución.

La fórmula jurídica finalmente adoptada es la de Fundación canónica pivada, ya que esta garantiza una mayor independencia para poder promover el Monasterio de Poblet como centro espiritual y cultural de referencia.

El patronato de la Fundación, nombrado a propuesta del P. Abad, está compuesto por personas de muy variada procedencia y formación para permitir una visión amplia y lo más global posible de las funciones que debe desarrollar. El patronato lo preside el Dr. Josep Maria Bricall y queda garantizada la presencia de la Hermandad por medio de nuestro presidente y otros tres vocales.

Tras diversas reuniones donde se han resuelto todos los temas jurídicos, ya se ha acordado que el tema de trabajo para el primer curso será EUROPA-CISTER-EUROPA. Este tema será abordado en un ciclo de conferencias, donde se analizarán desde diversos puntos de vista, político, espiritual, voluntariado y teológico.

Se pretende con ello analizar esta realidad que es Europa y el papel histórico, presente y futuro, que debe tener un orden monástico como la del Cister.

Está prevista la publicación de las mismas, así como de las conclusiones fruto del debate, dejando así constancia y ofreciendo al conjunto de la sociedad los frutos del trabajo realizado.

Otras actividades apuntadas son la organización de diversos conciertos en la basílica o la posibilidad de organizar lecturas de clásicos cristianos por algún actor. Ello propuesto en base al éxito que la lectura en voz alta de las Confesiones de San Agustín que hizo Gérard Depardieu en la catedral Notre Dame de Paris.

Un último objetivo de la actuación de la Fundación será la difusión por medio de nuevas tecnologías de todos los trabajos realizados, así como la potenciación de Poblet como centro espiritual y cultural, donde vive, habita y da testimonio una Comunidad de monjes.

Toda esta actividad redundará sin duda en beneficio del entorno del Monasterio y especialmente de la Conca de Barberà.

PER UN COMPROMÍS CRISTIÀ REALISTA

Vivim envoltats d'incerteses, a la vegada que se'ns posa al davant, quasi com a expressió d'un concepte màgic del segle XXI, la paraula seguretat, fins al punt que se'ns proposa renunciar a bones quotes de llibertat en benefici d'un nou concepte alliberador: gairebé tot es torna vàlid en nom de la seguretat. I ens trobem submergits en un mar de dubtes.

nostra estimada Germandat. És a dir que res no justifica la meva gosadia d'escriure, llevat de l'impuls de transmetre inquietuds personals, idees... i ganes de compartir-les.

Llibertat, seguretat?

Dit el que em sembla que calia dir, tornem al tema dels dubtes a què es referia el primer paràgraf, ja que els dubtes no es plantegen solament en la nostra vida en

tant que ciutadans de països més o menys rics (perquè als pobres, molt més que la seguretat el que els preocupa és la supervivència). Dubtem també com a cristians, referint-me als cristians que hem anat al menys una mica més enllà de la simple possessió d'un certificat de baptisme. No sabem si aquella antinòmia se'ns transforma en dilema: llibertat? seguretat?

Quina seguretat volem? És obvi, la salvació. I quina llibertat? La de la pròpia

consciència per decidir la nostra conducta. Dit així sembla tot molt clar, però està lluny de ser-ho i per això tenim tants dubtes. Dubtes que creixen al voltant de la idea que expressa el títol amb què hem començat: un compromís cristià realista. Això és així perquè sabem que tenim un compromís per tal d'assolir la fita de la salvació que ens fan possible l'amor del Pare i el sacrifici del Fill, però ja no tenim

Foto: J. M. Prúg.

"Cada arbre es coneix pel seu fruit" (Lc. 6,44).

Abans, però, d'entrar en matèria, vull donar les gràcies tant al Director com al Consell de Redacció per la seva benèvola invitació a col·laborar en aquesta edició, una mica com si fos "la veu del poble". No perquè tingui cap dret a aquesta honorosa representació, sinó perquè realment sóc un del poble: laic, casat, pare de vuit fills, ex-rodamón per professió, jubilat, catequista i membre des de fa anys de la

tan clar de quina classe és aquest compromís; i, a més, perquè el pretext de què estem actuant en bona consciència sovint no ens tranquil·litza, donat que també sovint ens fem una mica el desentès en sentir aquesta veu tan íntima. Arribem, doncs, a un carrer sense sortida? No, ben al contrari. Podem descobrir sense gaire esforç que, en l'àmbit del cristià, entre seguretat i llibertat no hi ha cap dilema. Tenim fe i seguim el Crist lliurement, fets que ens imposen uns compromisos mínims que acceptem amb la mateixa llibertat, perquè sabem que actuant en conseqüència Crist ens fa mereixedors de la salvació que anhelem. Sent així, sembla adient parlar del **compromís cristià**.

A grans trets, tots coneixem molt bé de què va i que es resumeix dient: estimar Déu sobre totes les coses i al proïsme com a nosaltres mateixos per amor a Déu. És difícil dir tant amb tan poques paraules. Potser per això no ho acabem d'entendre o, tal vegada, ens fa por el que haurem de fer si ho entenem del tot. I la veritat és que no n'hi ha per a tant. Déu demana molt, però es conforma amb poc, si veu que hi hem posat bona voluntat.

El seguiment de Jesucrist

Però tornem al compromís. Recordem que a l'acte penitencial diem "...que he pecat, per culpa meua, de pensament, paraula, obra i omissió." Els tres primers conceptes inclouen els pecats d'acció, el darrer els d'omissió. La majoria de nosaltres, d'aquests que a més de creure'ns cristians intentem ser-ho, potser no en fem massa de pecats d'acció. Però els d'omissió ja són una altra cosa. En fem molts, potser no greus, però massa sovint. No donar ajut moral, físic o econòmic en la mesura en què estigui a les nostres mans —que això vol dir, precisament, estimar el proïsme com a nosaltres mateixos— és una

mancança freqüent, encara que certament difícil d'amidar; cadascú s'ho sap... i Déu també! Per això aquesta vessant la deixem ara de banda i dels altres dos tipus de mancances per omissió que són més clars: no pregar bé o no prou i no donar testimoni, també ens limitarem a parlar del darrer.

Seguir Jesucrist no s'ha d'entendre en el simple sentit de formular propòsits; això està bé i és necessari per començar. Per passar dels propòsits a les realitats hem d'assimilar les seves idees i prendre part activa en la realització del Regne de Déu. Com? Ens ho digué ben clarament Pau, en la seva carta als romans:

"Tots els qui invoquin el nom del Senyor se salvaran. Ara bé, com podran invocar-lo, si no hi creuen? I com creuran en ell, si no n'han sentit parlar? I com en sentiran parlar, si ningú no l'anuncia? La fe ve, doncs, de sentir la predicació, i la predicació és l'anunci de la paraula de Crist" (Rm 10,13.14).¹

Si la voluntat del Pare hagués estat que el Fill aparegués al nostre món prenent directament la forma d'home adult i ple d'autoritat, ho hauria pogut fer i Jesús hauria restat entre nosaltres només la seva gran Setmana. Però va voler que visqués entre nosaltres com un home més, per donar-nos exemple de com s'ha de viure la vida i, a la vegada, no treure'ns la llibertat de decidir si volem seguir-lo o no.

Jesús neix, creix i madura com a home en el treball i l'anonimat al llarg d'uns trenta anys. Aleshores es retira al desert, prega i dedica tres anys més a predicar el Regne de Déu, un regne que va molt més enllà de les expectatives del poble d'Israel en aquell temps. No té res a veure amb un sistema polític, ni és tampoc un regnat que s'esgoti en la història dels homes. És un regne que es consolidà en els tres darrers dies de sacrifici i resurrecció, però

que s'instaurà a partir de la seva paraula.

Així va començar la missió dels apòstols, que se sentiren cridats, sobre tot, a ser missatgers de la paraula de Déu. Pau, el gran Pau, en les primeries del desenvolupament del cristianisme digué: "Crist no em va enviar a batejar, sinó a anunciar l'evangeli, però sense recórrer a un llenguatge de savis, perquè la creu de Crist no perdi la seva força". (ICo 1,17) I també: "Tanmateix, jo no puc gloriar-me d'anunciar l'evangeli, perquè és una obligació que m'ha imposat: ai de mí si no anunciés l'evangeli!". (ICo 9,16).

Enfrontats a aquest gran repte de la paraula, què se suposa que hem de fer els qui no ens hem sentit cridats a lliurar la nostra vida sencera a Déu, com ho fan, entre altres, els monjos i els sacerdots? Predicar? Catequitzar? No necessàriament, millor dit, no literalment. Perquè hi ha moltes maneres de donar testimoni. No cal portar pel carrer una pancarta que digui "sóc cristià" en lloc de la que diu "no a la guerra", si bé és veritat que més d'una vegada ens caldria afirmar verbalment la nostra condició de cristians en actiu, encara que no ho fem per diversos motius: per timidesa, per temor al què diran, perquè no s'ha de barrejar la religió amb la vida civil en un país constitucionalment aconfessional, perquè no ens titllin de carques en un món cientista, tecnòcrata i, oh meravella!, demòcrata, en què vivim...

La lluita per un món més humà és una exigència que el cristià no pot defugir. De la Bona Nova de Crist en resulten uns principis que no podem accontentar-nos només en conèixer: la defensa dels més dèbils, el judici crític envers la riquesa que només es proposa acumular; la condemna del domini d'un home sobre un altre; l'exercici de l'autoritat com a servei; la primacia de l'home sobre les coses... Llegint o pensant aquestes idees bàsiques és normal que la majoria de les reaccions siguin del tipus de: I jo què hi puc fer?

No estic capacitat! No tinc mitjans ni influència... i, en canvi, hi ha una manera de dissipar totes aquestes boires.

Crida de Déu, resposta de l'home

Fa pocs mesos, en una trobada arxiprestal de catequistes tarragonins, és presentava una "pregària del catequista", que comença dient:

*M'heu cridat, Senyor,
per continuar l'obra d'anunciar el Regne
inaugurat pel vostre Fill, Jesús.
Amb els profetes us vull dir:
"Mireu, Senyor,
sóc com un infant, que no sap parlar".
Malgrat tot, Senyor,
aquí em teniu,
per complir la vostra voluntat
i anunciar a tothom que sou el Déu de l'amor.*

Ho trobem bonic; si ho meditem una mica, fins i tot ens emociona. Però tornem a demanar-nos: què hem de fer? De resposta només n'hi ha una. Anem a cercar-la, seguint alguna de les pistes que ens dóna la Bíblia. Per exemple, el profeta Jeremies:

*"El Senyor em va comunicar la seva paraula.
Em digué: -Abans de formar-te en les entranyes de
la mare, jo et coneixia; abans que sortissis del seu
ventre et vaig consagrar profeta destinat a les
nacions. Jo vaig replicar: -Ah, Senyor, Déu meu!
Sóc massa jove. Com sabré parlar? El Senyor em
respongué: -No diguis que ets massa jove. Vés on
jo t'enviaré, digues el que jo t'ordenaré. No tinguis
por de ningú, jo seré al teu costat per alliberar-te.
T'ho dic jo, el Senyor" (Je 1,4-8).*

No ens convenç. Jeremies va ser profeta i això dels profetes ja no s'estila. A més, ell ho tenia bé perquè Déu li parlava i a nosaltres no ens diu res. N'estem segurs d'això? Vegem una altra pista:

*"El noi Samuel vivia dedicat al servei del
Senyor a les ordres d'Elí. Una nit, Elí se n'havia
anat a dormir a la seva cambra. Samuel dormia
al santuari del Senyor, on hi havia l'arca de Déu.
Abans que s'apagués la llàntia del santuari de Déu,*

el Senyor va cridar Samuel. Ell respongué: -Sóc aquí. Va anar corrents cap on era Elí i li digué: -Sóc aquí. He sentit que em cridaves. Elí va respondre: -No t'he pas cridat. Torna-te'n a dormir. Ell se'n tornà a dormir. Però el Senyor el cridà altra vegada. Samuel es va llevar, tornà on era Elí i li digué: -Sóc aquí. He sentit que em cridaves. Elí va respondre: -No t'he pas cridat, fill meu. Torna-te'n a dormir. Samuel encara no sabia reconèixer el Senyor, perquè la seva paraula encara no se li havia revelat. El Senyor va cridar Samuel per tercera vegada. Ell es va llevar, anà on era Elí i li digué: -Sóc aquí. He sentit que em cridaves. Elí va comprendre que era el Senyor qui cridava el noi, i digué a Samuel: -Vés, torna-te'n a dormir i, si algú et cridava, digues "Parla, Senyor, que el teu servent escolta". Samuel se'n tornà al seu lloc a dormir. El Senyor va entrar, se li acostà i el cridà com les altres vegades: -Samuel, Samuel! Ell va respondre: -Parla, que el teu servent escolta" (1Sa 3,1-10).

I Déu li va dir el que volia d'ell. Ell ho feu i el petit Samuel arribà a ser un gran profeta. Així, quin és realment el nostre problema? Que Déu nos ens parla, o que nosaltres no l'escoltem? Déu diu a Aaron i Maria, que volien ser iguals a Moisès: "Quan hi ha entre vosaltres un profeta, jo, el Senyor, em mostro a ell en una visió o bé li parlo en somnis. Però amb Moisès, el meu servent, no és així... A ell li parlo cara a cara, en visió oberta i sense enigmes: ell contempla la figura del Senyor" (Nm 12,6-8). Jesús, fill de Déu fet home, ja va deixar dit tot el que calia per tal que el nostre ramat pogués seguir les seves petjades. Ja ha passat el moment dels profetes. Jesús és l'essència de tot el que s'havia profetitzat. I ara ens parla a

nosaltres a través dels seus missatgers, de la nostra consciència i també, per què no?, en somnis. És ben freqüent que quan algú té problemes i no veu clar el camí a seguir, si s'encomana a Déu i dorm, al matí ja se sent inclinat a prendre una determinada decisió. Els altres diuen que són les neurones que han treballat. Nosaltres podem dir que hem rebut una resposta a la nostre disponibilitat: parla, Senyor, el teu servent escolta.

Però si, malgrat tot, això de parlar ens resulta massa difícil, sempre ens queda el mitjà més poderós de donar testimoni: l'exemple. Si de veritat vivim estimant Déu i al proïsme per amor a Ell, ja haurem fet tot el que calia. Quan diem que el cristià estima el proïsme per amor a Déu, no hem pas d'entendre que el proïsme és com una espècie d'esglaó d'una escala que ens ajuda a pujar fins a Déu. El cristià és cridat a estimar els altres perquè aquest és el disseny d'amor que el Pare vol veure realitzat dins la nostra llibertat.

Allà on es troba gust en la col·laboració amb els altres, llibertat per manifestar plenament la pròpia espontaneïtat, ajut als necessitats, perdó als qui ens han ofès, recerca constant de la justícia i la pau (per modestos que puguin ser els nostres àmbits d'actuació), arrencant d'arrel qualsevol tipus d'odi i sabent vèncer el mal amb el bé, allà hi ha certament un cristià fidel al seu compromís, un que dóna testimoni de Crist.

Josep M. Puig

1. Les citacions bíbliques s'han extret de la Bíblia Catalana Interconfessional (BCI).

DES DE POBLET: LES ARRELS CRISTIANES D'EUROPA

Quan el propassat 30 de novembre ens reunírem a Poblet, fent-nos ressó de la invitació del P. Abat, per viure una diada de reflexió com a preparació del Nadal, eren properes les jornades de la Convenció de Cristians per Europa, organitzades per l'associació E-Cristians i l'Associació Catòlica de Propagandistes, amb el suport del Cardenal Ricard M. Carles, arquebisbe de Barcelona.

La trobada d'Advent, presidida per l'Eucaristia, la devoció a Santa Maria i l'espiritualitat cistercenca, resultà, a ben segur, molt profitosa per tots els qui ens hi acollírem. En l'estona de reflexió personal a l'entorn del claustre, va guiar-me una idea: la caritat ens obliga vers tots els germans però, d'alguna manera, ens porta tanmateix a no declinar les nostres obligacions com a membres d'una comunitat social i política.

L'Eucaristia Santa, s'inicià amb aquestes paraules: *"Al començament Deu creà el Cèl i la Terra. La Terra era confosa i deserta i la tenebra cobria l'abisme, però l'Esperit de Deu aletejava damunt les aigües..."* (Gènesi, 1, 1, 2). Aquest esperit diví fou el qui permeté a la matèria, que per si mateixa seria inoperant, evolucionar cap a éssers vius, dotats tots de la seva ànima corresponent, vegetativa primer, sensitiva després, racionals o humana finalment.

És evident que, des d'un prisma teològic, l'important és aquesta ànima humana, cridada a l'eternitat; però això no suposa, ans al contrari, que els designis del Senyor es desentenguessin del devenir dels pobles, éssers col·lectius que també tenen un ànima, bé que força diferent, doncs es troba anclada en una dimensió purament temporal, que ve reflectida en la seva pròpia història. Déu no es desentèn mai d'aquesta història, ja que fóra incongruent pensar que Ell -perfecta i infinita congruència-, ens vol individualment sants i col·lectivament pecadors.

Aquesta Europa que avui, legítimament, ens afanyem a construir, té unes arrels ben clares i mai no podríem resignar-nos a veure-la reduïda a una simple gran empresa multinacional (purament mercantil i positivista, en el corrent filosòfic d'Auguste Comte al segle XIX), motor eficient d'un primer món tancat sobre si mateix on el 15% de la humanitat present gaudeix del 80%, aproximadament, de la riquesa generada en tot el Planeta.

Les autèntiques arrels d'Europa són el legat de la Civilització Clàssica Greco-romana i la presència del Cristianisme que, després de la caiguda de l'Imperi d'Occident, en el segle cinquè, s'atansà als invasors bàrbars i reorientà llurs energies cap a la paulatina formació d'unes nacionalitats i d'una nova societat en les quals l'Església (malgrat la feblesa del seu component humà) forjà identitats, difongué cultura, maldà per humanitzar els costums i ennoblí els pobles amb un concepte transcendent de la mateixa existència humana.

Serà necessari arribar al segle XVIII per topar-nos amb corrents filosòfics que pugnen, oberta i declaradament, amb la consciència cristiana dels nostres avantpassats i pels camins del deisme, d'una pretesa moral natural o d'un fals idealisme (Cherbury, Bayle, Voltaire, Fichte, Hegel, etc.) posin seriosament en perill aquella fonamentació del pensament europeu que, directa o indirectament, sempre s'havia recolzat en la filosofia escolàstica (magnífic sincretisme de classicisme i fe cristiana), escola fonamentada en la sistematització i el sentit comú. Encara al segle XIX el primer pensador català serà en Jaume Balmes, prevere i, en realitat, un neo-escolàstic.

La mateixa presència cistercenca a les nostres contrades, forma part de les arrels

cristianes de catalunya, Poblet (1150-1151), Santes Creus (1152-1158), Vallbona de les Monges (1175) foren les avançades d'una nova espiritualitat monacal que, de la mà de Ramon Berenguer IV, Comte de Barcelona i príncep sobirà a Catalunya i Aragó, o del seu fill, el comte-rei Alfons I, no solament portaren una esplendorosa religiositat a la Catalunya Nova, sinó que en potenciaren el repoblament i el creixement social i econòmic.

Curiosament, l'esperit cistercenc (com assenyala el P. Altisent en la seva "Història de Poblet"), es distingia, per un retorn a la puresa de la Regla de Sant Benet "interpretada a la llum de l'ascetisme del monacat oriental". Agermanament de les dues grans tradicions cenobítiques dels primers segles, l'oriental i l'occidental, feliç premonició d'una Unió Europea que avui procura integrar els antics satèl·lits de la URSS., alliberats, a la fi, de la petjada marxista.

Es diu que a Europa hi ha creients i no creients; jo penso que simplement ens dividim entre creients més o menys conseqüents i creients adormits que, dintre la societat hedonista i permissiva que vivim, fan molt poca cosa per desvetllar la seva fe. Sigui com sigui, crec que els cristians (i els catòlics els primers) sí que hem de fer tot el possible per tal que la nostra filosofia de la vida sigui contemplada dintre de la projectada Constitució europea.

Això és l'essencial. Podríem matisar-ho d'una o altra manera, però crec sincerament que una tasca ben adient per a la nostra Germandat seria adherir-nos a la naixent Convenció de Cristians per Europa.

Ramon M. Rodón

BIBLIOGRAFIA: ARTE Y GUERRA CIVIL, DE LUIS MONREAL

Ens trobem davant un llibre dels que, encara que sembli un tòpic, es llegeixen d'una tirada, perquè el seu interès va augmentant de pàgina en pàgina. L'autor és protagonista en primer pla de l'operació de salvaguarda o potser de recuperació del patrimoni artístic que les tropes del general Franco anaven trobant a mesura que les forces republicanes es retiraven. No cal dir que fou el patrimoni eclesiàstic el que més va patir les greus conseqüències de la guerra. Ultra les destrosses originades pels fets bèl·lics, la persecució religiosa que es va originar en aquests territoris de l'Espanya republicana, excepte el País Basc, va comportar una destrucció de proporcions inimaginables.

Com que el país és riquíssim en aquest patrimoni, malgrat tot, encara va romandre una part considerable més o menys malmesa. També les autoritats republicanes després de la primera embranzida destructora van intentar salvar el possible, així com nombrosos particulars, en especial dels edificis religiosos saquejats.

Luis Monreal y Tejada ens explica amb una prosa molt rica, clara i amena la seva actuació en el "Servicio de Recuperación Artístico" i la seva actuació posterior com a Comissari del "Patrimonio Artístico Nacional" de tota la zona del llevant, i, per tant, amb una actuació important en la restauració monàstica de Poblet.

Com dèiem, el llibre, document de primera mà, es llegeix amb l'interès d'una bona novel·la d'aventures. Si bé en aquest cas, com succeeix sovint, la realitat supera la ficció. Les actuacions en conjunts monumentals com Sixena i la posterior recuperació de les pintures romàniques cremades (avui dipositades al MNAC), o

bé a Terol i els seus voltants, tan castigats per la guerra i les desfetes a la seva catedral i la trobada de les restes dels famosos amants de Terol així com el tresor de la catedral d'Albarracín, recuperat ben lluny del seu lloc d'origen. L'emoció de recuperar les joies úniques de Roda d'Isàvena amb la referència a la posterior destrucció de la cadira de sant Ramon pel bàrbar Erick el Belga. La recuperació del sant calze de la seu valenciana amagat en un paller, i l'entrada amb les tropes a la ciutat de Barcelona on va trobar diversos dipòsits artístics, encara que les obres més importants del MNAC foren enviades a l'estranger, així com les del Museu del Prado de Madrid, en una operació que, encara que fou molt alabada, va suposar una greu imprudència amb l'oportunitat que aquestes obres mestres no tornessin al seu lloc d'origen si les autoritats dels llocs del dipòsit no haguessin volgut tornar-les als guanyadors de la guerra. I així podríem anar espigolant tot el llibre, sense oblidar com a "traca final" la descoberta del túnel a

Cartagena on s'acumulaven innumbrables tresors artístics, junt amb els lingots d'or i plata obtinguts de la fossa d'objectes preciosos, i que sembla que les autoritats de l'Hisenda republicana tenien preparats per enviar cap el port d'Odesa com a pagament del material de guerra servit per la Unió Soviètica.

Acabada la guerra ens parla de les obres de restauració de la catedral de Vic amb les noves i darreres pintures de Sert i també de l'arribada l'any 1941 de la Dama d'Elx entre altres objectes artístics de gran interès intercanviats amb el Museu del Louvre de París.

El capítol d'aquests temps de postguerra que més ens interessa és el dedicat a les gestions pel retorn dels monjos

cistercencs de la Congregació de Sant Bernat d'Itàlia a Poblet i la posterior arribada dels monjos restauradors amb el P. Rosavini. Són pàgines viscudes amb total entrega que es manifesta en el gran nombre de petits detalls que explica i que ens donen una idea exacta del que varen ésser aquells fets històrics del 1940.

Al final del llibre, l'autor fa unes consideracions personals sobre les escoles de restauració i recuperació dels monuments als nostres dies, fent-ne una crítica lúcida i molt assenyada. Llavors, en arribar a les darreres pàgines hom es queda amb la joia d'haver recorregut un bocí d'una vida apasionant i es troba que el llibre s'ha quedat petit, i que se'n voldria encara més.

Jesús M. Oliver

BIBLIOGRAFIA

Monreal y Tejada, Luis. *Arte y Guerra Civil*. Editorial La Val de Onsera. Angés (Huesca) 1999.

HISTÒRIA DE POBLET, D'AGUSTÍ ALTISENT

Aquest llibre no ha perdut cap mena d'actualitat malgrat els gairebé trenta anys d'ençà de la seva publicació, i segueix interessant als que el compren o el consulten a les biblioteques. El llibre clou la història de Poblet el 1940 i deixa per una altra etapa la història recent del monestir. El rigor en la investigació del pare Altisent aconsegueix una història escrita des de dintre, per obra d'un monjo, professor universitari, format a les universitats de Barcelona i de Friburg, cosa que li va permetre d'escriure la història que sent com a cosa pròpia amb la claredat del judici i la manca de prejudicis que li permeten relatar les èpoques i fets gloriosos així com deixar constància, amb pena però sense rancor, dels moments incerts i tristos que també figuren en la dilatada relació dels fets ocorreguts. Escrita amb fluïdesa, impresa al propi monestir, il·lustrada abundantment amb fotografies i plànols, la seva lectura resulta amena, instructiva i agradable, i permet tenir una

idea ben clara del lloc i els moments del monestir, compendi i símbol del país. La història del pare Agustí va ser merescudament distingida amb el premi Ciutat de Barcelona de l'any 1974 i continua essent referència imprescindible per als qui es volen endinsar en el cúmul de fets històrics, d'obres arquitectòniques més que notables, obres d'art i llibres que formen el complex i desballestat patrimoni de Poblet.

Joan Bassegoda

